

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Ekstremist qruplaşma
ifşa edildi -
DTX-dan mühüm
əməliyyat
yazısı səh.6-da

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 17 dekabr 2024-cü il Çərşənbə axşamı № 228 (8601) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

2025-lə bağlı şok gözlənti

Dünya başqa olacaq - ölkəmizin yeri...

yazısı səh.9-da

Zəngəzur dəhlizi əvəzinə "bufer zona" iddiasına sərt reaksiya

yazısı səh.8-də

Azərbaycan və Ermənistan QHT rəhbərləri görüşə bilər - barışıq prosesi...

yazısı səh.4-də

Əsədin Moskvaya daşdığı 2 ton avro - gerçəklik, yoxsa...

yazısı səh.13-də

Bakıdan Tehrana mühüm jest - etimadsızlıq dövrü bitdimi...

yazısı səh.4-də

İranın nüvə obyektlərinin vurulması qaçılmazdır

yazısı səh.11-də

Gürcüstan Yeni il ərəfəsində qarışa bilər

yazısı səh.6-da

Aİ Rusiyaya qarşı 15-ci sanksiya paketini təsdiqlədi

yazısı səh.11-də

Sənədsiz evlərlə bağlı şad xəbər - elektron müraciət olacaq

yazısı səh.10-da

İnternetin qiymətinin artımından aylar ötdü, şikayətlər səngimir...

yazısı səh.15-də

Aqrar sahəyə dövlət dəstəyi artır - idxaldan asılılığımız azalır...

yazısı səh.10-da

BAKİ TÜRKİYƏ İLƏ İSRAİLİN

"ULDUZLARINI BARİŞDIRIR"

Azərbaycan iki strateji müttəfiq olan qardaş və dost ölkələr arasında gərginliyin azalması üçün təmasları intensivləşdirib - Yaxın Şərqdə "bufer" rolumuz önə çıxır

yazısı səh.7-də

Deputatlar əsgərlik yaşının endirilməsinə "hə" dedilər

Parlament baş nazirin iştirakı ilə 2025-ci ilin dövlət büdcəsini təsdiqlədi; 40 milyon manat artım edildi; hökumət başçısından əhaliyə müjdəli açıqlamalar

yazısı səh.5-də

Medvedyevdən yeni müharibə anonsu

yazısı səh.13-də

Mahira Əmirhüseynova: "Gənc qızlar "xaricdə təhsil" adı ilə də insan alverinin qurbanına çevrilirlər"

yazısı səh.14-də

Üzeyir Cəfərov: "Türkiyənin hərbi sənaye kompleksinin dünyada artan nüfuzu bəzi ölkələri narahat edir"

yazısı səh.3-də

Prezident: “Azərbaycan Suriya xalqına dəstək verməyə hazırdır”

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin dekabrın 16-da Müqəddəs Taxt-Tacın Dövlətlər və Beynəlxalq Təşkilatlarla əlaqələr üzrə katibi arxiyepiskop Paul Riçard Qallagerlə görüşündə Yaxın Şərqdəki vəziyyətə toxunulub.

Prezident İlham Əliyev Əsəd rejiminin çökməsindən sonra qardaş Türkiyə ilə məsləhətləşərək Suriya xalqının üzleşdiyi humanitar problemlərin həllinə dəstək verməyə hazır olduğunu bir daha qeyd edib.

Aİ Gürcüstanın diplomatik pasportları üçün vizasız gediş-gəlişi dayandırmağa başlayır

Avropa İttifaqı Gürcüstanın diplomatik pasportları üçün vizasız gediş-gəlişi dayandırmağa başlayır.

APA-nın Tiflis müxbiri “Radiotavisupleba”ya (Azadlıq radiosunun Gürcüstan xidməti) istinadən xəbər verir ki, Aİ-nin Xarici İşlər Şurasının dekabrın 16-da keçirilən iclasında Gürcüstanın diplomatik pasportları üçün vizasız səyahət rejiminin dayandırılması prosedurunun başlanılması səs çoxluğu ilə dəstəklənib.

Şura Avropa Komissiyasına məsələ ilə bağlı rəsmi sənəd təqdim etməyi tapşırıb. “AzadlıqRadiosu”nun məlumatına görə, Avropa Komissiyası artıq bu məsələ ilə bağlı işə başlayıb və yaxın bir neçə gün ərzində rəsmi sənədi təqdim edəcək.

“Politico”nun məlumatına görə, müvafiq qərara Aİ-nin xarici işlər və təhlükəsizlik siyasəti üzrə ali nümayəndəsi, eyni zamanda Aİ-nin Xarici Əlaqələr Şurasının sədri olan Kaya Kallas lobbiçilik edib. Lakin Macarıstan və Slovakiya qərara qarşıdır. Gürcüstanla bağlı müzakirələr başa çatdırılsa da, Brüsseldə Avropa İttifaqının xarici işlər nazirlərinin görüşü davam edir. Şuranın iclası bitdikdən sonra mətbuat konfransı keçiriləcək.

Mərkəzi Bank üç kredit ittifaqının lisenziyasını ləğv edib

Azərbaycanda üç kredit ittifaqının lisenziyası ləğv edilib.

APA bu barədə Azərbaycan Mərkəzi Bankına istinadən xəbər verir. Məlumatla görə, bunlar “Amin Kredit İttifaqı”, “Abbas Kredit İttifaqı” və “Azərmaliyyə Kredit İttifaqı”dır. Bununla da ölkədə lisenziyası olan kredit ittifaqlarının sayı 36-ya enib.

Qeyd edək ki, 2024-cü ildə ləğv edilən kredit ittifaqlarının sayı 4-ə çatıb. Bu ilin aprel ayında isə “Sənən Kredit İttifaqı”nın lisenziyası ləğv olunub.

Hakimlərin Qiymətləndirilməsi Komitəsi yaradılacaq

Hakimlərin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi üçün Məhkəmə-Hüquq Şurasının ixtisaslaşdırılmış orqanı - Hakimlərin Qiymətləndirilməsi Komitəsi yaradılacaq.

Bu, Prezident İlham Əliyevin tətbiqi barədə fərman imzaladığı “Məhkəmə-Hüquq Şurası haqqında” Qanuna dəyişiklikdə əksini tapıb.

Qanuna əsasən, Məhkəmə-Hüquq Şurası hakimlərin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi məqsədilə 9

üzvdən ibarət aşağıdakı tərkibdə Hakimlərin Qiymətləndirilməsi Komitəsini formalaşdıracaq:

- Ali Məhkəmənin 3 hakimi;
- apelyasiya instansiyası məhkəmələrinin 3 hakimi;
- birinci instansiya məhkəmələrinin 3 hakimi.

Məhkəmə-Hüquq Şurasının və ya Hakimlərin Seçki Komitəsinin üzvü eyni zamanda Hakimlərin Qiymətləndirilməsi Komitəsinin üzvü ola bilməz. Hakimlərin Qiymətləndirilməsi Komitəsinin üzvlərinin səlahiyyət müddəti 5 ildir. Hakimlərin Qiymətləndirilməsi Komitəsinin fəaliyyəti dövlət büdcəsindən Məhkəmə-Hüquq Şurasına ayrılmış vəsait hesabına şura tərəfindən maliyyələşdirilir. Məhkəmə-Hüquq Şurasının üzvləri üçün nəzərdə tutulmuş təminatlar Hakimlərin Qiymətləndirilməsi Komitəsinin üzvlərinə də şamil olunur.

Türkiyədə azərbaycanlı qadını qatar vurdu

Türkiyənin Ege vilayətində yerləşən Aydın şəhərinin Köşk rayonunda 64 yaşlı azərbaycanlı qadını qatar vurub.

1960-cı il təvəllüdlü Həcər Cavadzadə Ovaköy Məhəlləsində keçid-dən keçmək istəyib və bu zaman aniden gələn qatar onu vurub.

Yaralı qadın təcili tibbi yardım maşını ilə Aydın Adnan Menderes Universitetinin xəstəxanasına aparılıb. Qaynarinfo

Belarusla qarşı sanksiya siyahısı genişləndirildi

Avropa İttifaqı (Aİ) Belarusda qeydiyyatdan keçən iki hüquqi, eləcə də 26 fiziki şəxsə sanksiya tətbiq edərək, məhdudiyyət siyahısını genişləndirib.

APA xəbər verir ki, bu barədə məlumat qurumun saytında yerləşdirilib.

Qərarla məhdudiyyətlərin ölkədəki siyasi vəziyyətlə bağlı olduğu açıqlanıb.

Qadağalarla üzleşənlər arasında hökumət əleyhdarları barəsində siyasi motivli qərarlar çıxaran məhkəmə hakimləri, siyasi məhbusların saxlanıldığı cəzaçəkmə müəssisələrinin rəhbərləri, hazırkı hakimiyyətin dəstəyi nəticəsində külli miqdarda mənfəət əldə edən iş adamları və müxtəlif şirkətlərin rəhbərliyində təmsil olunan şəxslər də var.

Yenilənmiş siyahıda adları yer alan şirkət və fiziki şəxslərin aktivləri dondurulacaq, ittifaq daxilində fəaliyyət göstərən şirkətlərə isə onlara vəsait köçürülməsi qadağan ediləcək.

İndiyədək Belarusda fəaliyyət göstərən 287 fiziki və 39 hüquqi şəxs Avropa İttifaqının məhdudiyyətləri ilə üzleşib.

2020-ci ilin avqustundan qurum Belarusa qarşı silsilə sanksiyalar tətbiq edir. Bu qərarlar ölkədə insan hüquqlarının pozulması, eləcə də ölkənin Rusiya-Ukrayna müharibəsində iştirakı ilə əlaqələndirilir.

Azərbaycanın İraqdakı səfiri geri çağırıldı

Azərbaycanın İraqdakı səfiri Nəsir Nətiq oğlu Məmmədov geri çağırılıb.

Musavat.com-un məlumatına görə, bununla bağlı Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Sərəncam imzalayıb.

Dövlət başçısının imzaladığı sənəddə deyilir:

“Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 15-ci bəndini rəhbər tutaraq qərara alıram:

Nəsir Nətiq oğlu Məmmədov Azərbaycan Respublikasının İraq Respublikasında fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri vəzifəsindən geri çağırılsın”.

Qeyd edək ki, 2023-cü ildə Prezident İlham Əliyevin Sərəncamı ilə Nəsir Nətiq oğlu Məmmədov Azərbaycanın İraq Respublikasında fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri təyin edilib.

Məlikməmmədin cəzası ağırlaşdırıldı

Müdafiə Nazirliyinin Satınalma və Təchizat İdarəsinin sabiq idarə rəisi Məlikməmməd Qurbanov barəsində olan hökmdən verilən apelyasiya protesti və apellyasiya şikayətləri üzrə məhkəmə başa çatıb.

Modern.az xəbər verir ki, Bakı Apelyasiya Məhkəməsinə hakim Mehriban Qarayevanın sədrliyi ilə keçirilən prosesdə qərar elan olunub.

Qərara əsasən, Məlikməmməd Qurbanovun cəzası 2 il 6 ay çoxaldılıb. Məlikməmməd Qurbanovun üzərində qəti olaraq 6 il 6 ay cəza saxlanılıb.

Qeyd edək ki, Məlikməmməd Qurbanov 2015-2019-cu illərdə Müdafiə Nazirliyinin Satınalmalar və Təchizat İdarəsinin rəisi olub. 2019-cu ildə ehtiyata buraxılıb.

2021-ci ildə Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti tərəfindən saxlanılıb. Ona Cinayət Məcəlləsinin 179.4-cü maddəsi ilə ittiham irəli sürülüb.

Bakı Hərbi Məhkəməsinin hökmü ilə Məlikməmməd Qurbanov 4 il müddətinə azadlıqdan məhrum olunmuşdu.

Ankara və Paris arasında diplomatik gərginlik yaranıb. “Defence Türk” hərbi portalı xəbər verir ki, buna Fransa Müdafiə Nazirliyinin Türkiyədə pilotsuz uçan aparatların (PUA) istehsalı ilə bağlı hesabat dərc etməsi səbəb olub.

Beynəlxalq Münasibətlər və Strategiya Baş İdarəsi (DGRIS) tərəfindən iyul ayında hazırlanan sənəd oktyabr ayında ictimaiyyətə açıqlanıb və özündə Türkiyənin pilotsuz təyyarə sənayesinin 65 səhifəlik təhlilini ehtiva edir. Hesabatda Türkiyə Müdafiə Nazirliyini narahat edən pilotsuz təyyarələrin istehsalı ilə bağlı strateji obyektlərin peyk fotoşəkillərinə istinad edilməsidir.

Nəşrə cavab olaraq, Türkiyə Fransa səfirliyindən rəsmi açıqlama verməyi və araşdırmanı geri götürməyi tələb edib. Fransız tərəfi isə öz növbəsində subpodratçılara, Affinis Defense və Eurocrise-ə müraciət edərək materialın öz veb-saytlarından silinməsini istəyib. Eyni zamanda fransız mənbələri iddia edib ki, sənəd açıq məlumatlar əsasında hazırlanıb və konfidensial bilgileri ehtiva etmir.

Hərbi ekspert Üzeyir Cəfərov “Yeni Müsavat”-a şərhində bildirdi ki, Türkiyə Müdafiə Nazirliyinin nara-

Fransadan Türkiyə və Azərbaycan qarsı növbəti xainlik

Hərbi ekspert: “Türkiyənin hərbi sənaye kompleksinin dünyada artan nüfuzu bəzi ölkələri narahat edir”

hatlı başadüşüldür: “Ölkələr arasında müdafiə sənayesi ilə məşğul olan müəssisələrlə bağlı araşdırmalar aparılması, məlumatların əldə olunması sirr deyil. Fransa Müdafiə Nazirliyinin Türkiyədə pilotsuz uçuş aparatlarının istehsalı ilə bağlı hesabat dərc etməsi təsadüfi deyil. Bu, son zamanlar Türkiyənin hərbi sənaye kompleksində pilotsuz uçuş aparatlarının xüsusi rolu ilə bağlıdır. Məlumdur ki, Türkiyə istehsalı olan pilotsuz uçuş aparatları həm 44 günlük Vətən müharibəsində, həm də Rusiya-Ukrayna müharibəsində öz gücünü göstərmişdir. Türkiyə PUA-ları dünyada böyük səs-küy yaradır. Fransa istehsalı subpodratçılar tərəfindən həyata keçirildiyini bildirirsə də, saytlardan, səhifələrdən silinsə də, maraqlı dövlətlər müəyyən məlumatları əldə ediblər. Bu baxımdan

Türkiyənin Müdafiə Nazirliyinin narahatlığı başadüşüldür. Hesab edirik ki, Fransa Türkiyənin çağırışına ciddi yanaşmalıdır. Nəyə görə məhz Türkiyə PUA-ları tədqiqat mövzusunda çevrilib? Əgər bu qədər maraqlı varsa, deməli, müəyyən məqsədlər də var. Azərbaycan da tədbirli olmalıdır, çünki Azərbaycan Türkiyə ilə bəzi PUA istehsal edir və bu PUA-ların təhlükəsizliyini nəzərə almaq lazımdır”.

Ü.Cəfərov hesab edir ki, Türkiyənin hərbi sənaye kompleksinin dünyada artan nüfuzu bəzi ölkələri narahat edir: “Türkiyə məxfiliyi qorumağa çalışsa da, PUA-larının texniki xüsusiyyətləri ilə maraqlananlar var. Müəyyən hesabatlar müəyyən məqsədlər üçün, məsələn, avadanlıqların əhəmiyyətinin azaldılması üçün dərc olunur”.

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
“Yeni Müsavat”

Bakı metrosunun deposuna gizli daxil olaraq bir neçə vaqonu rəngləməkdə ittiham olunan Fransa vətəndaşı Clerk Teqo Hüqonun barəsində olan hökmdən verilən apelyasiya şikayəti üzrə məhkəmə prosesi yekunlaşıb.

APA xəbər verir ki, dekabrın 16-da Bakı Apelyasiya Məhkəməsinə hakim İbrahim İbrahimlinin sədrliyi ilə keçirilən prosesdə təqsirləndirilən şəxs çıxış edib. O, Azərbaycan Respublikasının qanunlarını bilmədiyini, amma özünü təqsirli hesab etdiyini bildirib: “Törətdiyim əməlin xuliqanlıq kimi hesab edildiyini anlayıram, lakin bizim niyyətimiz pis olmayıb. Biz rəsmi səkkizgüshəli ulduz da çəkmişik. Başqa niyyəti-

miz olmayıb”.

Təqsirləndirilən şəxs başçılaşması üçün dövlət başçısına məktub ünvanladığını bildirib: “Mən başçılaşmağım üçün Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə, həmçinin Fransa prezidentinə məktub göndərmişəm. Günahımı anlayıram. Məhkəmədən başçılaşmağımı və ya digər yoldaşlarımı kimi cəzamin cərimə ilə əvəzlənməsini rica edirəm”.

Proses zamanı hakim

Metro əmlakına ziyan vuran Fransa vətəndaşı ilə bağlı qərar verildi

“Şəkil çəkməyə başqa yer yox idi” sualına təqsirləndirilən şəxs bildirib ki, ölkəsində qatar stansiyada saxlayanda vaqonun üzərində şəkil çəkməyə bilir: “Bilməzdim bu hərəkət mənim üçün belə nəticələrə gətirib çıxarardı”.

Təqsirləndirilən şəxsin vəkil Elçin Sadıqov çıxışı zamanı bildirib ki, Clerk Teqo Hüqo tanınmış rəssamdır və ölkəyə turist kimi gəlib: “Əməlinə görə istintaq orqanı onu xuliqan kimi qələmə verib. Lakin həmin rəsmlərdə neqativ hal yoxdur. Bunu ekspertiza da təsdiq edib. Rəsmlərdə cəmiyyətə qarşı hörmətsizlik, xuliqanlıq halı yoxdur”.

Vəkil deyib ki, təqsirləndirilən şəxs məbləği tam ödəyib.

Zərərçəkmiş şəxsin hüquqi varisi Babək İsmayılov apelyasiya şikayətinin təmin olunmamasını istəyib. O bildirib ki, bu, düşünülmüş və əvvəlcədən planlaşdırılmış bir proses olub: “Onların xoş niyyəti olsaydı, giriş nöqtəsinə yaxınlaşardılar. Qadağan olunmuş yerə hasarı aşmaqla keçmək bütün ölkələrdə qanun pozuntusudur. Həmçinin ibtidai istintaqda bunun planlaşdırılmış bir iş olduğunu onlar etiraf ediblər”.

raf ediblər”.

Daha sonra dövlət ittihamçısı İlkin Yusifov çıxış edərək bildirib ki, bu, təqsirləndirilən şəxsin ilk əməli deyil: “O, öz ölkəsində də bu qəbildən olan işlərə görə dəfələrlə məsuliyyətə cəlb olunub. Birinci instansiya məhkəməsi minimum cəza təyin edib. Apelyasiya şikayətinin təmin olunmamasını təklif edərdim”.

Məhkəmə müşavirədən sonra qərar qəbul edib. Qərara əsasən, apelyasiya şikayəti təmin edilməyib, birinci instansiya məhkəməsinin hökmü dəyişdirilməyib.

Qeyd edək ki, Daxili İşlər Nazirliyinin yaydığı məlumata əsasən, araşdırmalarla Fransa vətəndaşı Clerk Teqo Hüqo, Yeni Zelandiya vətəndaşı De-Saint Quentin İsmayel və Avstraliya vətəndaşı Han Paulun 2024-cü il martın 30-da gecə saatlarında “Bakı Metropoliteni”

Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinə məxsus depoya qanunsuz daxil olaraq qəsdən dövlət əmlakına ziyan vurmalarına dair şübhələr müəyyən edilib.

Əməldə cinayət tərkibi yarandığından Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddəsi

ilə polis idarəsində faktı görə başlanmış cinayət işi üzrə Fransa Respublikasının vətəndaşı Clerk Teqo Hüqo məhkəmənin qərarı ilə üç ay müddətinə həbs, digərləri barəsində həbslə əlaqədar olmayan qətimkan tədbirləri seçilib.

Nərimanov Rayon Məhkəməsinin hökmü ilə Clerk Teqo Hüqo 3 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib. Digər şəxslər 6 min 800 manat cərimə cəzasına məhkum olunub. Onların zərərçəkmiş quruma vurduqları ziyan tam ödətdirilib.

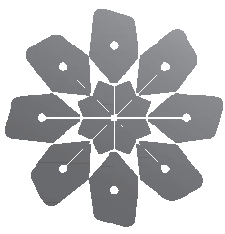
Bəşər Əsəd ölkəsini tərk edəndən sonra ilk dəfə danışdı

Suriyanın keçmiş prezidenti Bəşər Əsəd 8 dekabr axşam saatlarına qədər ölkəni tərk etmədiyini və həmin günün erkən saatlarında hələ də Dəməşqdə olduğunu bildirib.

Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə onun ofisinin sosial şəbəkə hesabında paylaşım edilib.

Əsəd vurğulayıb ki, Suriyada baş verən bütün hadisələr ərzində heç vaxt istefa vermək və ya ölkədən qaçmaq fikrinə olmayıb. Onun sözlərinə görə, Suriya xalqının taleyini heç vaxt tərk etməyi düşünməyib.

Sabiq prezident bəyanatında paytaxtın silahlı tərəfindən ələ keçirilməsi barədə Dəməşqdən çıxdıqdan sonra xəbər tutduğunu deyib. O, terrorçuların ələ keçirdiyi ölkədə prezident olaraq qalmaq mənasız hesab edib.

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Vətəndaş cəmiyyəti, hüquqi dövlət quruculuğu

Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh danışıqları davam etdirilir. Ötən həftə elan olundu ki, sülh mətnində razılaşdırılmalı iki bənd qalıb. Lakin sülh prosesi təkcə hüquqi və diplomatik müstəvidə həllini tapacaq məsələ deyil. Bu, iki xalqın barışıq, nifrətin aradan qaldırılması və dinc, yanaşı yaşamaq deməkdir. Hazırda azərbaycanlılar və ermənilər sülhə hazırdımı? İki xalqın barışması mümkündürmü?

Çünki sülh sənədinə liderlər qol çəkə bilər, amma xalqların münasibəti vacib faktır. Ona görə də sülh danışıqları çərçivəsində hər iki tərəfdən vətəndaş cəmiyyəti fəalları, QHT nümayəndələrinin, ziyalıların da bir araya gəlməsinə ehtiyac var. Əslində torpaqlar işğal altında olduğu dövrdə Tiflisdə və başqa paytaxtlarda "xalq diplomatiyası" adı ilə görüşlər keçirilmişdi.

Amma Azərbaycan ictimaiyyəti bu görüşlərə isti yanaşmırdı, ermənilərlə təmasları birmənalı qəbul etmirdi. İndi realıq dəyişib, ərazi bütövlüyümüzü bərpa etmişik, üstün tərəfə və sülh prosesində artıq vətəndaş cəmiyyətinin iştirakı labüddür. Postmünaqişə dövründə hələ ki belə dialoqlar, panel diskussiyalar olmayıb. Hazırda yalnız rəsmilər səviyyəsində görüşlər keçirilir. Yeni ölkə rəhbərləri, xarici işlər nazirləri, baş nazirlərin müavinləri səviyyəsində müxtəlif səviyyəli danışıqlar

apılır. Bu görüşlərdə sülh mətni, delimitasiya, blokada olan yolların açılması müzakirə edilir. Ancaq xalqların da sülhə hazırlanması olmalıdır. Problemin hüquqi tərəflərinin həlli yetərli deyil, ermənilər və azərbaycanlıların qonşu ölkələr kimi yaşamaq, hətta gələcəkdə diplomatik əlaqələr qurmaq imkanları nəzərdən keçirilməlidir.

Çünki erməni cəmiyyətində revanş ovqatı hələ də qalmaqdadır. Azərbaycan xalqının da ermənilərə münasibətində köklü dəyişiklik olmayıb. Müharibədə hər iki tərəf itkilər verdiyi üçün yaralar sağalmayıb. Bu baxımdan, biz ermənilərlə sülh içində yaşamağa nə dərəcədə hazırıq? Vətəndaş cəmiyyətinin hər iki tərəfdən üzvlərinin görüşü prosesə necə təsir edə bilər? Məsələn üçün, QHT rəhbərləri qarşılıqlı səfər etsinlər, sadə insanlarla görüş keçirilsin, iki dövlətin sülh prosesinə dəstək versinlər...

Mülki cəmiyyət, hüquq

YENİ ÜSAVAT
N 228 (8601) 17 dekabr 2024

Azərbaycan və Ermənistan QHT

rəhbərləri görüşə bilər - barışıq prosesi...

Bakı və İrəvan rəsmiləri ilə yanaşı vətəndaş cəmiyyəti də sülh quruculuğuna dəstək verməlidir

"Müstəqil Həmkarlar" İctimai Birliyinin həmtəsisçisi Fuad Əliyev QHT rəhbərlərinin belə bir görüşünü istisna etmir. Onun qəzetimizə sözlərinə görə, sülh quruculuğu prosesi kompleks olmalıdır. QHT rəhbərinin fikrincə, "xalq diplomatiyası" əvvəllər nəticə verməyib, çünki 20 faiz ərazi işğal altında idi, Azərbaycan belə təmasları rədd edirdi: "O za-

man erməni tərəfi bu görüşlərə can atırdı. Onlar təslimçiliyə çağırır, Qarabağın itirilməsi ilə razılaşaraq barışıq təbliğ edirdi. Sözsüz ki, biz bunu qəbul etmirdik. O zaman əlimiz güclü deyildi. İndi regionda fərqli şərait yaranıb. Ermənilər sülhün alternativ olmadığını dərk edirlər. Hər nə qədər revanş çağırışları səslənsə də, çox gurultulu eşidilmir. Müharibədə

məğlubiyyət, minlərlə erməni hərbiçinin ölümü bu xalqa dərs oldu. Onlar yaxşı başa düşürlər ki, mehriban qonşuluq olmasa da, ən azı dinc şəraitdə yaşamaq mümkündür. Açıq, mən illər sonra da xalqların birgə, sovet dövründə olduğu kimi yaşayacağını gözləmirəm. Bəli, gediş-gəliş, ticarət ola bilər, intehası, münasibətlər o səviyyədə olmayacaq. Çünki hər

iki tərəfdə nifrət var".

QHT rəhbəri hesab edir ki, ortada tarixi düşməncilik mövcuddur və bunu postmünaqişə dövründə tezliklə aradan qaldırmaq çətindir: "Düzdür, fransız və ingilislər, amerikalılarla yaponlar, almanlarla yəhudilərin münaqişələri olub, sonra barışıqlar, amma erməni xisləti başqadır, biz onlara tam güvənə bilmirik. Üstəlik, heç bir müharibədən 4-5 il sonra xalqların yüzillərlə olan konfliktini belə unutması mümkün deyil. Çünki təkcə Qarabağ deyil, ötən əsrin əvvəllərində erməni-daşnak qüvvələri xalqımıza pislik ediblər, soyqırımlar törədiblər. Qarabağ azad olunsaydı, Azərbaycan xalqı bu tarixi cinayətləri unutmayıb. Bütün hallarda, belə dialoqların, vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələrinin arasında görüşlərin olması lazımdır, sülh prosesi nə töhfə verə bilər. Rəsmilərlə yanaşı, qeyri-hökumət sektoru da sülhə təkan verməlidir".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Emil SALAMOĞLU

Bakıdan Tehrana mühüm jest - etimadsızlıq dövrü bitdimi...

Azərbaycanın İrandakı səfirliyinin konsulluq şöbəsi də artıq işini bərpa edib, birgə təlimlər də keçirilib; bəs terrorçunun aqibəti ilə bağlı niyə heç bir məlumat verilmir... - rəy

Dekabrın 15-dən Azərbaycanın İrandakı səfirliyinin konsulluq şöbəsi öz fəaliyyətini bərpa edib. Bundan əvvəl bir ilyarım il fasilədən sonra, iyulun 15-də Azərbaycanın Tehrandakı səfirliyi yeni binada öz işinə başlayıb. "Yeni Müsavat" xatırladır ki, 27 yanvar 2023-cü ildə İran vətəndaşı, avtomatla silahlanmış Yasin Hüseynzadə səfirliyə girərək mühafizəçini güllələdikdən sonra Azərbaycan səfirliyinin bütün heyəti Tehranı tərk edib.

Hadisə nəticəsində səfirliyin bir əməkdaşı ölüb, ikisi yaralanıb. Bakı baş verənləri terror aktı kimi qiymətləndirib və İran hakimiyyətinin müvafiq qiymət verməsini tələb edib. Rəsmi Tehranın reaksiyasından məmnun qalmayan Azərbaycan rəhbərliyi səfirliyin təhlisəsi barədə qərar qəbul edib. Nəhayət, İran məhkəməsi səfirliyə hücum edən terrorçunu ölüm cəzasına məhkum edib. Lakin bu hökümün icra olunub-olunmaması barədə məlumat yoxdur. Bəs

konsulluq şöbəsinin fəaliyyətə başlaması ilə tərəflər arasında etimadsızlıq dövrünün bitdiyini söyləmək olarmı? İran terrorçunun aqibəti ilə bağlı niyə heç bir məlumat verilmir?

Yeri gəlmişkən, Tehran-Bakı münasibətləri rəvanlaşmağa doğru getsə də, xüsusən SEPAH-a yaxın Telegram kanalları və media Azərbaycan əleyhinə hədə-yanlar yazır, əsassız ittihamlar tirajlayır. Bu quru böhtanlarda İsrail-Azərbaycan əla-

qələri ayrıca xətt kimi keçir. Ona görə də əlaqələr nə qədər yaxşılaşsa belə, İrandan vaxtaşırı çatlaq səslər eşidilməkdədir. Ümumiyyətlə, İranın mühafizəkar dairələri Türkiyə və Azərbaycana dil uzatmaqda davam edirlər. Son

olaraq İranın ali dini liderinin müşaviri Vilayəti Azərbaycanla İran arasında son hərbi təlimlərdən bu qənaətə gəlib ki, guya Azərbaycan Zəngəzur dəhlizinin reallaşmasından imtina edib. Hərbi təlimlərin dəhlizə nə dəxli var? Dəh-

lizdən imtina etməmişik, bu mövzu ətrafında Azərbaycanla Ermənistan rəsmiləri arasında danışıqlar dondurulmayıb. Bir sözlə, Bakı-Tehran münasibətləri hamar dövrünə qədəm qoymağa başlayır, lakin mühafizəkar qanadın düşmənciliyi bitmək bilmir...

Professor Qabil Hüseynli "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, İran hökuməti Azərbaycanla münasibətləri normallaşdırır, dini rejim isə pozmağa yönəlik addımlar atır. Səfirliyə terror hücumunu hansı qüvvənin sifariş etməsinin hələ də üzə çıxarılmadığını deyən Q.Hüseynli qeyd etdi ki, bu məsələdə tələblərimizi davam etdirməliyik: "Əgər bu sifarişçi İranla Azərbaycanın arasını vurmaq üçün bu terrora təlimat vermişdisə, onda elə ilk növbədə Tehran həmin qüvvənin ifşasında maraqlı olmalıydı. Ancaq indiyədək nə istintaq materialları, nə Yasin adlı o şəxsin ifadəsi yayılmayıb, ona verilən hökm də icra edilməyib. Bununla belə, İrandan çağırışlar, keçirilən görüşlər nəzərə alınaraq Azərbaycan səfirliyində, konsulluğun da fəaliyyətini bərpa edib ki, münasibətlər gərgin fazadan çıxsın. İndi bu addıma, bu jestə Tehran adekvat davranmalı-

dır". **Professor hesab edir ki, İran-Azərbaycan əlaqələrinin yaxşı iqtisadi perspektivləri var:** "Biz həm 3+3 regional platforması çərçivəsində, həm Araz dəhlizi ilə bağlı imzalanmış memorandumdan irəli gələrək iqtisadi əməkdaşlığımızı genişləndirə bilərik. Bundan başqa, Şimal-Cənub marşrutu və digər layihələr çərçivəsində dividendlər mövcuddur. Zənnimcə, İrandakı rejim Azərbaycana qarşı bəd-xah əməllərini bir kənara qoyaraq, iqtisadi müstəvidə imkanları böyütmək haqda düşünməlidir. Onlar ötən dövr ərzində gördülər ki, Azərbaycanla hədə, təhdid dilində danışmaq nəticə vermirdi".

Xatırladaq ki, Azərbaycanın baş naziri Əli Əsədov noyabrın 20-də İranın mədəni irs, turizm və el işləri sənayesi naziri Reza Salehi Amiri ilə görüşüb. Bir müddət öncə İran və Azərbaycan xüsusi təyinatlılarının birgə təliminin ardınca xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Məşhəddə keçirilən iqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının 28-ci Nazirlər Şurası çərçivəsində İranın xarici işlər naziri Abbas Araçqi ilə görüşüb.

✉ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

16 dekabrda Milli Məclisdə 2025-ci ilin dövlət büdcəsi ilə bağlı qanun layihəsinin üçüncü oxunuşda müzakirəsi keçirildi. Spiker Sahibə Qafarovanın sədrliyi ilə keçirilən müzakirələrdə baş nazir Əli Əsədov və hökumət üzvləri iştirak edirdi.

İqtisad siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri Azər Əmiraslanov büdcə layihəsi barədə məlumat verdi. Bildirdi ki, 2025-ci ildə dövlət büdcəsinin gəlirləri 38 milyard 356 milyon manat xərcləri isə 41 milyard 407,6 milyon manat təşkil edəcək. Komitə sədri qeyd etdi ki, İqtisad siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsi büdcə sənədini məqbul hesab edir. "Bu büdcənin arxasında həm də milli maraqlara söykənən siyasət dayanır", - A.Əmiraslanov bildirdi.

"2025-ci il dövlət büdcəsi haqqında" qanun layihəsinin müzakirəsində çıxış edən **maliyyə naziri Samir Şərifov** sənədə edilən dəyişikliklərdən danışdı. Nazir bildirdi ki, Azərbaycanın 2025-ci il üçün dövlət büdcəsinin gəlir və xərcləri ilkin variantla müqayisədə daha 40 milyon manat artırılıb. S.Şərifov qeyd etdi ki, gələn il büdcə gəlirlərinin 38 milyard 356 milyon manat (2024-cü ilin təsdiq olunmuş proqnozuna nisbətən 5,4 % çoxdur), xərclərinin isə 41 milyard 407,6 milyon manat (4,2% artım) olacağı gözlənilir. Maliyyə nazirinin sözlərinə görə, artım büdcə təşkilatlarının ödənişli xidmətlərindən daxilolmalarını və ona müvafiq olaraq büdcədən-kənar xərclərini 40 milyon manat artırılması hesabıdır: "Son nəticədə büdcədə əvvəl elan edildiyi kimi, 3 milyard 51,6 milyon manat kəsir yaranmalıdır. Bu isə illik müqayisədə 9 % azdır. Təklif olunan dəyişikliklər qəbul edildiyi təqdirdə 2025-ci il üçün həm dövlət, həm də icmal büdcələrinin gəlir və xərcləri bərabər olaraq 40 milyon manat artır, yeni dövlət büdcəsinin gəlirləri 38 milyard 356 milyon manat, xərcləri 41 milyard 407 milyon 600 min manat, icmal büdcənin gəlirləri 43 milyard 950 milyon 500 min manat, xərcləri 47 milyard 629 milyon 400 min manat təşkil edəcək".

Maliyyə naziri qeyd etdi ki, Azərbaycanda əlavə gəlir potensialının səfərbər edilməsi yolu ilə bir sıra publik hüquqi şəxslərə xərclərini dövlət büdcəsi hesabına deyil, daha çox öz gəlirləri hesabına təmin etmək tövsiyə edilib: "Bunun nəticəsi olaraq, təqribən 159 milyon manat vəsaitin bu təyinat üzrə sərbəstləşdirilməsi və tam həcmdə ölkəmizin müdafiə və milli təhlükəsizliyinin daha da gücləndirilməsi ilə

bağlı tədbirlərin əlavə maliyyə təminatına yönəlmək. Bununla müdafiə və milli təhlükəsizlik xərclərinin dövlət büdcəsindəki ümumi məbləği 8 milyard 555 milyon manata çatdırılır".

Nazir bildirdi ki, ölkə Prezidentinin tapşırığı ilə siyasi partiyalara maliyyə yardımının ayrılması üçün ilkin proqnozlaşdırılan vəsaitin 1 milyon manat artırılması nəzərdə tutulub. S.Şərifovun sözlərinə görə, bu da əvvəl nəzərdə tutulan vəsaitdən 20 faiz artıqdır.

Dövlət büdcəsi haqqında qanun layihəsi səsə qoyularaq üçüncü oxunuşda təsdiqləndi.

Müzakirələrin yekununda çıxış edən **baş nazir Əli Əsədov** "Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il dövlət büdcəsi haqqında" qanun layihəsinin üçüncü oxunuşda müzakirəsi zamanı səslənən təkliflərə münasibət bildirdi. Ümumtəhsil məktəblərinin vəziyyəti ilə bağlı danışan hökumət başçısı dedi ki, hazırda 473 məktəbin əsaslı təmirinə ehtiyac var: "Bu, ölkədəki bütün məktəblərin 10%-ni təşkil edir. Bunlardan 123 məktəbdə təmir-tikinti işlərinin gələn ildə aparılması nəzərdə tutulub. Eyni zamanda bu işlər mərhələli şəkildə davam etdiriləcək və 2028-ci ilədək tamamlanması planlaşdırılır".

Baş nazir yol infrastrukturunun tikintisi barədə görülmüş işlərdən danışdı. Hökumət başçısı bildirdi ki, 2021-ci ildən indiyədək ölkəmizdə 2700 km-dən çox avtomobil yolu yenidən qurulub və təmir olunub. Bunun da 1400 km yol yerli əhəmiyyətli yollardır. İşğaldan azad olunmuş 1275 km-lik yerli əhəmiyyətli yol çəkilib, ümumilikdə 45 layihə icra olunub.

Baş nazir su təsərrüfatında yaranmış problemlərin həllinin hökumət qarşısında duran ən ciddi məsələlərdən biri olduğunu söylədi. Bildirdi ki, 2024-2040-cı illəri əhatə edən tədbirlər nəzərdə tutulur. Hökumət rəhbərinin sözlərinə görə, fermerlərin suvarma suyu ilə təmin edilməsi məqsədilə 2025-ci ildə büdcədən 546 milyon manat ayrılacaq.

Hökumət başçısı de-

Deputatlar əsgərlik yaşının endirilməsinə "hə" dedilər

Parlament baş nazirin iştirakı ilə 2025-ci ilin dövlət büdcəsini təsdiqlədi; büdcəyə 40 milyon manat artım edildi; hökumət başçısından əhaliyə müjdəli açıqlamalar

putatların qaldırdığı məsələlərə reaksiyasında bir sıra önəmli məsələlərə toxundu: "Təbii olaraq büdcədən gözlənilir hər zaman çoxdur və yüksəkdir. Lakin qaldırılan məsələlər bir il ərzində həll edilə bilməz. Büdcə bizim imkanlarımızı əks etdirir".

Ə.Əsədovun sözlərinə görə, ölkə ərazisində qazlaşmanın səviyyəsi 96,6 faizdir. Hökumət rəhbəri dedi ki, bu göstəriciyə görə ölkəmiz MDB ölkələrini və qonşu ölkələri qabaqlayır. 3,4 faiz abonentin evlərinin qazlaşması üçün müvafiq qurumlarla işlər görülür. Eyni zamanda işğaldan azad edilmiş ərazilərin qazlaşması, hərbi xidmətə çağırışla əlaqəli işlər görülür. Eyni zamanda işğaldan azad edilmiş ərazilərin qazlaşması, hərbi xidmətə çağırışla əlaqəli işlər görülür. Eyni zamanda işğaldan azad edilmiş ərazilərin qazlaşması, hərbi xidmətə çağırışla əlaqəli işlər görülür.

Daha sonra parlamentin **Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin sədri Arzu Nağıyev** "Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında" Qanuna təklif edilən dəyişiklikləri təqdim etdi. Komitə rəhbəri öncə bildirdi ki, Ali Baş Komandan, Prezident İlham Əliyevin göstərişinə əsasən, hərbi sahədə aparılan islahatlar xalqımız tərəfindən alqışlanır və bu mühüm sahəyə olan diqqətin təzahürü kimi qiymətləndirilir: "Bu islahatlar arasında ən mühüm məsələlərdən biri də həqiqi hərbi xidmətə çağırış məsələsidir. Bu istiq-

mətdə Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin apardığı işlər də təqdirəlayiq hal kimi dəyərləndirilir. 44 günlük müharibədə qalibiyyətimizdən sonra hərbi çağırışla bağlı bir sıra qanunlarda dəyişikliklər nəzərdə tutulub və bu gün birinci oxunuşa təqdim olunur". A.Nağıyev ardınca bildirdi ki, qanun layihəsi müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılan vətəndaşların tibbi şəhadətləndirilməsi sahəsində göstərilən xidmətlərin optimallaşdırılması və elektronlaşdırılması, habelə hərbi xidmətə çağırışla əlaqəli müvafiq müddəaların dəqiqləşdirilməsi məqsədilə hazırlanıb: "Layihəyə əsasən, "Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında" Qanuna "tibbi şəhadətləndirilmə", "elektron kabinet" və "çağırış vəzifəsi" anlayışları əlavə edilir. Təklif olunan dəyişikliklərdə vətəndaşların hərbi vəzifələrinin icrası ilə bağlı xidmətlərin müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) informasiya sistemi vasitəsilə həyata keçirilməsi və hərbi vəzifələrinin icrası ilə əlaqədar vətəndaşlar tərəfindən elektron kabinetlərin yaradılması nəzərdə tutulur. Layihəyə əsasən, çağırışa qədər yaş həddində olan vətəndaşlara və çağırışçılara çağırış vəzifələri elektron formada vətəndaşın elektron kabinetində yerləşdiriləcək və bu barədə SMS məlumat çatdırılacaqdır. Layihədə aidiyyəti dövlət orqanları arasında tibbi müayinənin nəticələrinin elektron əldə edilməsi, əlilli-

yi müəyyən olunmuş çağırışçıların tibbi müayinəsinə dair müvafiq qərarın onların əyani formada tibbi müayinəsi aparılmadan çağırışçıya dair elektron informasiya sisteminə mövcud olan məlumatlar əsasında qəbul edilməsi, müvafiq dövlət orqanlarının sistemlərinin qarşılıqlı inteqrasiyası ilə bağlı müddəalar əks olunub".

Komitə sədri qeyd etdi ki, bundan başqa, layihədə müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırış üçün nəzərdə tutulan son yaş həddinin 35-dən 30 yaşa endirilməsi təklif olunur: "Eyni

kimiyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) informasiya sisteminə yerləşdiriləcək və həmin məlumat vətəndaşın tanış olması üçün Elektron Hökumət İnformasiya Sistemində göndəriləcək. Cinayət Məcəlləsinin 321-ci maddəsinə əlavə edilməsi təklif olunan qeyd hissəsində "çağırışdan boyun qaçırma" əməlinin nədən ibarət olması dəqiq müəyyən olunur. Belə ki, "çağırışdan boyun qaçırma" dedikdə vətəndaşların üzrlü səbəblər olmadan tibbi müayinəyə (tibbi şəhadətləndirilməyə), müddətli həqiqi hərbi

xidmətə toplanışlara və səfərbərlik üzrə hərbi xidmətə çağırış üzrə gəlməməsi başa düşülür".

Komitə sədri dedi ki, buna uyğun olaraq Miqrasiya Məcəlləsində ölkədən getmək hüququnun müvəqqəti məhdudlaşdırılması hallarına yeni halın əlavə edilməsi təklif olunur. İnizibati Xətalər Məcəlləsində çağırışçılar və hərbi vəzifəlilər haqqında aidiyyəti orqanlar tərəfindən məlumatların vaxtında verilməməsinə görə inzibati məsuliyyəti müəyyən edən maddənin dispozisiyası dəqiqləşdirilir və bu inzibati xəyata görə məsuliyyət sərtləşdirilir.

Digər qanunlara dəyişikliklər isə "Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında" Qanunda mövcud olan müddəalardan və bu layihə ilə təklif edilən dəyişikliklərdən irəli gəlir.

Qanun layihəsi Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin rəhbərliyi və Milli Məclisin müvafiq şöbəsinin iştirakı ilə müzakirə edilib və yekdilliklə birinci oxunuşda plenar iclasa tövsiyə edilib.

A.Nağıyev sonda bunları bildirdi: "Komitə iclasındakı müzakirələrdən sonra sosial şəbəkələrdə və KİV-lərdə olan materiallardan da görünür ki, dəyişikliklər müsbət hal kimi dəyərləndirilir və Ali Baş Komandan, Prezident cənab İlham Əliyevin göstərişinə əsasən hərbi sahədə aparılan islahatlar alqışlanır".

□ **Elsad PAŞASOY,**
"Yeni Müsavat"

Ekstremist qruplaşma ifşa edildi - DTX mühüm əməliyyat keçirdi

Təxribat və girov götürmə cinayətlərini planlaşdıran ekstremist qruplaşma ifşa edilib. Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin mətbuat xidməti məlumat yayıb.

Məlumatla görə, Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti tərəfindən həyata keçirilmiş kompleks əməliyyat-istintaq tədbirləri ilə Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları - 1984-cü il təvəllüdlü Şahmurov Fəxrəddin Hacı oğlu, 1960-cı il təvəllüdlü Muradov Calal Murad oğlu, 1998-ci il təvəllüdlü Babayev Kamran Kamil oğlu və digərlərinin Azərbaycan Respublikasının konstitusiyaya quruluşunun əsasları əleyhinə ağır və xüsusilə ağır cinayət əməlləri törətmək məqsədilə sövdələşib cinayətkar birlik yaratmaları, respublika ərazisində gizli görüşlər və sosial şəbəkələrdə müxtəlif qapalı qruplar təşkil edərək dövlət təsisatlarına qarşı təxribat əməlləri törətmələrinə hazırlıq görmələri təsbit edilib.

Müəyyənləşdirilib ki, xarici ölkə vətəndaşının da iştirakı ilə təşkil olunmuş gizli toplantıda cinayətkar birliyin bayrağının hazırlandığı bəyan edilərək, birliyin məqsədləri naminə törədiləcək cinayətlərin plan və şərtlərinin işlənilib hazırlanmasına rəhbərlik etmək üçün Fəxrəddin Şahmurova təqdim edilib.

Fəxrəddin Şahmurov cinayət qruplaşmasının digər üzvləri ilə birlikdə mütəşəkkil dəstə halında ölkənin müdafiə qabiliyyətinə və iqtisadi təhlükəsizliyinə ziyan vurmaq məqsədilə Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədində yerləşən gömrük postunu ələ keçirmək, cinayətkar birliyin tələblərini irəli sürmək üçün orada xidmət aparan əməkdaşları və digər şəxsləri girov götürmək barədə təxribat planı hazırlayıb, görülmüş tədbirlərlə mütəşəkkil dəstənin qanunsuz əməllərinin qarşısı alınıb.

Fəxrəddin Şahmurov Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 28.282.2-ci (mütəşəkkil dəstə tərəfindən təxribata hazırlıq), 28.215.3 (adamları girov götürməyə hazırlıq), 218.1 (cinayət birlik (təşkilat) yaratma) və 281.2 (dövlət əleyhinə çağırışlar məzmunlu materiallar yayma), Calal Muradov və Kamran Babayev isə Cinayət Məcəlləsinin 281.2-ci və digər maddələri ilə cinayət məsuliyyətinə cəlb edilərək həbs olunmuş, həmçinin digər şəxslər istintaqa cəlb ediliblər.

Hazırda cinayət işi üzrə kompleks araşdırmalar davam etdirilir.

Dekabrın 14-də qonşu Gürcüstan özünün 6-cı prezidentini seçdi. Bu, Mixeil Kavelişvildir. Azərbaycan Prezidenti onu ilk təbrik edən xarici ölkə liderlərindən oldu.

Kavelişvilinin andıçması dekabrın 29-da olacaq. Onun sələfi Salome Zurabişvili isə müxalifət kimi seçkinin nəticəsini legitim saymır və postunu xoşluqla tərk etməyəcəyini, baş nazir isə onun kabinetdən zorla çıxarılacağını bildirib. Bu isə yeni qarşıdurmanın anonsu deməkdir.

Nəzərə alsaq ki, Avropa İttifaqı və ABŞ da müxalifətlə eyni mövqedədir, o zaman Gürcüstanda qarışıqlıq yaratmaq cəhdlərinin davam edəcəyi və dekabrın 29-dan sonra, Yeni il ərəfəsində pik nöqtəsinə çatacağını söyləmək olar.

Yeri gəlmişkən, Avropa İttifaqı ölkələrinin liderləri dekabrın 16-da Gürcüstandakı durumu müzakirə edib, vizasız rejimin ləğvi məsələsinə baxıb.

Qurumun ölkədəki səfiri Pavel Qerçinski müəyyən kateqoriyalı gürcü vətəndaşları üçün Aİ ilə vizasız rejimin ləğvini istisna etməyib. "Üzv ölkələrin nə qərar verəcəyini görəcəyik. Biz həmişə demişik ki, əhaliyə zərər vermək istəmirik, Aİ dəyərlərinə sadiqliyini ifadə edən, Tiflisin, bir çox başqa şəhərlərin küçələrində Gürcüstan və Avropa İttifaqının bayraqlarını dalğalandıran insanları cəzalandırmaq istəmirik", - deyə o qeyd edib.

Gürcüstana Qərbin təhdidləri nə vaxt sovuşacaq, sanksiyalar müxalifətə nə dərəcədə kömək olacaq? Gürcüstan Yeni il ərəfəsi qarışa bilərmi?

Siyasi və Hüquqi Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Xəyal Bəşirov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Gürcüstanda ilk dəfə prezident xalq səs verməsi ilə deyil, seçicilər kollegiyası vasitəsilə seçildi. 300 seçici kollegiyası üzvünün 224 nəfəri Mixeil Kavelişviliyə səs verib. Bununla da Gürcüstana yeni prezident seçilmiş oldu. Artıq dünyanın bir sıra dövlət və hökumət başçıları Mixeil Kavelişvilini Gürcüstanın prezidenti seçilməsi münasibətilə təbrik edib. Həmçinin Azərbaycan Prezidenti qonşu dövlət olan Gürcüstanın yeni prezidentini təbrik edib. Ola bilər ki, müxalifət və həmin müxalifətə təsir

Gürcüstan Yeni il ərəfəsində qarışa bilər

Qərb son "patron"larını atır; yeni prezident Saakaşvilini əfv edə bilərmi...

göstərən Qərb dairələri, bir sıra Qərb dövlətləri və beynəlxalq təşkilatlar yeni prezidentin seçilməsini qəbul etməsinlər. Amma bu, vəziyyəti yenə də dəyişməyəcək: "Gürcüstanda kimin prezident seçilməsi Gürcüstan dövlətinin daxili işidir. Bu seçim edilib və məsələ qanuni şəkildə bitib. Qalır qarşıda yeni prezidentin andıçma mərasiminin keçirilməsi və bu da bütün etirazlara rəğmən baş tutacaq. Ola bilsin ki, həmin günlərdə Qərbə bağlı qüvvələr mitinglərlə dirəniş göstərməyə çalışacaqlar. Eyni zamanda gürcü xalqının iradəsinə qarşı olan qüvvələr də dirəniş göstərmək istəyirlər. Qərb dövlətləri həm sanksiyalarla, həm siyasi təzyiqlərlə, hədələrlə Gürcüstan hökumətinə təsir etməyə çalışırlar. Bu cəhdlər açıq şəkildə edilir və bundan sonra da bir müddət artıq dünyanın bir sıra dövlət və hökumət başçıları Mixeil Kavelişvilini Gürcüstanın prezidenti seçilməsi münasibətilə təbrik edib. Həmçinin Azərbaycan Prezidenti qonşu dövlət olan Gürcüstanın yeni prezidentini təbrik edib. Ola bilər ki, müxalifət və həmin müxalifətə təsir

gürcü xalqının onlara göstərdiyi etimada sona qədər sədaqət nümayiş etdirməkdə, mövqelərindən geri çəkilməməkdə qərarlıdır. Düzgün yol da budur, kənardan dikte edilən mitinglərin qarşısında geri çəkilmək Gürcüstanı itirmək demək olar".

Ekspert qeyd etdi ki, Gürcüstanın artıq sabiq prezidenti Salome Zurabişvilinin dirənişi, yeni seçilən prezidentin legitimliyini tanınaması da vəziyyəti Qərb tərəfdarlarının xeyrinə dəyişə bilməyəcək. Zurabişvili prezident kimi şəxsən mitinglərə qatıldı, lakin vəziyyəti ciddi dəyişə bilmədisə, indi keçmiş prezident kimi nə etsə nəticəsi olmayacaq: "Əslində Fransa vətəndaşı olan Salome Zurabişvili Gürcüstanda hakimiyyətə gəlmək üçün Gürcüstan vətəndaşlığını qəbul etmişdi, lakin mahiyyətini dəyişə bilmədi, daha çox Fransa vətəndaşı kimi, Fransanın maraqlarına daha çox uyğun fəaliyyəti ilə seçildi. Zurabişvili Makronun tabeliyində olan məmur kimi özünü apardı. O, tez-tez Qərb dəyərlərindən, demokratik dəyərlərdən danışdı. Amma həmin dəyərləri ilk olaraq Gürcüstana gətirən Mixail Saakaşvilini əfv etmədi. Bu da bir daha onu göstərir ki, Zurabişvili və onun kimilər üçün əslində dil-dedikləri dəyərlərin önəmi yoxdur, onlar üçün əsas hakimiyyətin qorunub saxlanması

sıdır ki, Fransa kimi dövlətlərin oynacağı olan hakimiyyəti ayaq üstə saxlasınlar. Amma gürcü xalqı və Gürcüstan hakimiyyəti buna imkan vermədi və vermək niyyətində deyil. Ona görə də Qərbin əli ilə Gürcüstanda vəziyyətin hər an daha da gərginləşməsi istisna deyil".

"Yeni prezident Mixeil Kaverişvili həbsdə olan sabiq prezident Mixail Saakaşvilinin barəsində əfv imzalayıb onun azadlığa çıxmasını təmin edə bilərmi?" sualına ekspert belə cavab verdi: "Əslində Salome Zurabişvilinin belə bir addım atacağı gözlənilir cəmiyyətdə var idi. Ancaq Zurabişvili prezident səlahiyyətindən istifadə edib bu addımı atmadı. Bununla da göstərdi ki, o, dəyərlər uğrunda deyil, sadəcə, müəyyən dövlətlərin maraqlarının qorunması uğrunda mübarizə aparır. Bununla həm də şəxsi ədavətini kənara qoya və nifrətinə qalib gələ bilmədi Zurabişvili. Yeni prezidentin isə müstəsna səlahiyyətindən istifadə edərək Saakaşvilin əfv etməsi aralıq sakitləşəndən bir müddət sonra ola bilər. Bununla hətta zımkı hakimiyyət göstərər ki, onlar özünü guya Qərb dəyərlərinə xidmət göstərən qüvvələr kimi təqdim eləyənlərdən fərqli olaraq real siyasət yürüdürlər".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Suriyada müxalif qüvvələrin hakimiyyəti ələ almasından sonra ölkənin gələcəyi hələ ki qeyri-müəyyən olaraq qalır. Sözsüz ki, bu prosesdə qardaş Türkiyə əsas rol oynayaçaq. Həmçinin İsrail və ABŞ-ın hansı mövqe tutacağı, xüsusən də PKK və onun uzantılarına münasibətdə sərgiləyəcəyi yanaşma heç də az önəm kəsb etmir. Bu arada Türkiyənin xarici işlər naziri Hakan Fidan xəbərdarlıq edib ki, İsrail Suriyadakı hadisələrlə bağlı özü üçün ən pis ssenari müəyyənləşdirib. "İsrail mümkün olan ən pis ssenarini müəyyən edib və bir sıra tədbirlər hazırlayıb. İsrail Əsəd rejiminin imkanlarından xəbərdar idi. İsrail yeni strategiyani yeni administrasiyanın mövqeyindən əmin olmadığı üçün hazırlayıb. Bu, çox təhlükəli strategiyadır. Biz onlara signal göndərmişik: bombardmanı dayandırın", - deyər Fidan Türkiyənin NTV telekanalına müsahibəsində bildirib.

Bundan əlavə, Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargahının İsrail qırıcılarının Suriyada PKK terror təşkilatına dəstək olacağı halda vurmaq əmri aldığı bildirilir. Bu barədə "RIA Novosti" məlumat yayıb. Mənbələrdən biri Rusiya agentliyinə bildirib ki, Türkiyə istənilən şəraitdə İsrail Hərbi Hava Qüvvələri və ya digər qurumların PKK/YPG terrorçularını dəstəkləməsinə icazə verməyəcək: "Belə hal baş versə, Türkiyənin hava hücumundan müdafiə sistemləri və qırıcıları onları məhv etməyə hazırdır".

Məlumatda deyilir ki, müvafiq əmrilər artıq Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargahına verilib. Hələlik Ankardan bu barədə rəsmi açıqlama yoxdur. "Yeni Müsavat" qeyd edir ki, Suriyada hakimiyyət dəyişikliyindən cəmi bir neçə gün sonra Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi Hikmət Hacıyev çox qısa fasilə ilə İsrail və Türkiyəyə səfərlər edib. İsrailin prezidenti və XİN rəhbəri, habelə Türkiyə Prezident Administrasiyasının Kommunikasiya İdarəsinin rəhbəri Fəxrəddin Altun və Prezidentin xarici siyasət və təhlükəsizlik məsələləri üzrə müşaviri Akif Çağatay Kılıçla görüşüb. Rəsmi məlumatlara görə, görüşlər zamanı Yaxın Şərq və Cənubi Qafqazdakı vəziyyət

müzakirə olunub. Bu səfərlərin rəsmi Bakının iki strateji müttəfiq və dost ölkə arasında Suriyada üz-üzə gəlməsini önəlmək planı ilə bağlılığı olduğu deyilir. Bəs Bakının İsrail və Türkiyə arasında "bufer" rolunu oynamaq, onların Suriya məsələsində ortaq məxrəcə gəlməsinə yardımçı olmaq imkanların necədir?

Yeri gəlmişkən, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev dekabrın 10-da Türkiyə Prezidenti Rəcəb Təyyib Ərdoğanla zəng edib. Telefon danışığı əsnasında Cənubi Qafqaz və Yaxın Şərq regionuna aid məsələlərə toxunulub, xüsusilə Suriyada Əsəd rejiminin çök-məsindən sonra yaranmış vəziyyət müzakirə olunub. Bu təmasların olması, Hikmət Hacıyevin səfərləri göstərir ki, Azərbaycan Yaxın Şərqdə gedən proseslərdə öz müsbət rolunu oynamaqda, qardaş və dost ölkələr arasında yaranmış gərginliyi azaltmaq niyyətindədir. Daha əvvəl də Azərbaycan Türkiyə -İsrail, Türkiyə-Rusiya gərginliklərinin aradan qalxmasında mühüm vasitəçi olub.

"Yeni Müsavat"a bu siyasi gedişatı şərh edən politoloq Azad Məsiyevin sözlərinə görə, Azərbaycanın həm Türkiyə, həm İsrailə əlaqələri ən yüksək səviyyədədir: "Vətən müharibəsinin

Bakı Türkiyə ilə İsrailin "ulduzlarını barışdırır"

Azərbaycan iki strateji müttəfiq olan qardaş və dost ölkələr arasında gərginliyin azalması üçün təmasları intensivləşdirib - Yaxın Şərqdə "bufer" rolumuz önə çıxır

də hər iki ölkə bizə siyasi-mənəvi dəstəyi əsirgəmədi. Bu gün də müttəfiqlik münasibətləri yüksəlişdədir. Biz hər iki tərəflə siyasi-iqtisadi, hərbi və digər sahələr üzrə əlaqələrimizi inkişaf etdiririk. Təbii ki, Azərbaycana qardaş və dost olan ölkələr arasında konfliktin yaranmasında maraqlı ola bilmərik. Bu, Azərbaycanın da əlinin zəifləməsinə səbəb ola bilər. Eyni zamanda Azərbaycan həmişə barış siyasətinə

əhəmiyyət verir. Ona görə də bu kommunikasiyanın yaradılması vacibdir". **Ekspertin fikrincə, Suriya Yaxın Şərqdə ən ağır ocaqlardan biridir, orada regional və global güclərin maraqları toqquşmaqdadır:** "Suriyada PKK kimi terror qrupları fəaliyyətədir ki, Türkiyə üçün təhdid sayılır. İsrailin də Suriya ilə bağlı bir münafişəsi var. Ona görə də Azərbaycan Türkiyə və İsrail arasında gərginliyin azal-

ması üçün yardım əlini uzadır. Çünki region dövlətlərinin Suriyada maraqlarının toqquşması sabilliyin daha da pozulmasına səbəb ola bilər". **Siyasi şərhçi Aqşin Kərimova görə, regional və beynəlxalq dinamikanın Yaxın Şərqin nəbzini tutuşdurulması fonunda Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Türkiyə Prezidenti Rəcəb Təyyib Ərdoğanla zəng etməsi, liderlərin Cənubi Qaf-**

qaz regionu ilə Yaxın Şərqə eyni portfel daxilində müzakirə etməsi iki ölkənin strateji müttəfiqliyindəki planların yeni etapa keçidini nümayiş etdirir: "Azərbaycan və Türkiyə prezidentlərinin müzakirələri bundan sonra baş verə biləcək hadisələrdə rəsmi Ankaranın böyük payının olacağı müstəvisində diqqətəlayiqdir. Proseslər həm də Suriyada əsas oyunçu hesab edilən Rusiya, İran və ABŞ-ın strateji maraqları prizmasına da baxmağı tələb edir".

Analitikin fikrincə, Əliyevin Suriyada sabitlik dövrünün başlayacağına ümidvar olduğunu bildirməsi, Suriya xalqının üzləşdiyi humanitar problemlərin aradan qaldırılmasına dəstək verməyə hazır olduğunu qeyd etməsinin işığında liderlərin Cənubi Qafqazı müzakirə etməsi həmin fikri gücləndirir: "Bu, Cənubi Qafqazda çıxan fərqli səslərə rəğmən Bakı-Ankara dostluğunun təhlükəsizlik öhdəliklərindəki prioritetlərini daha da qiymətli edir. Suriyada Türkiyə və İsraildən başqa, digər oyunçuların üzləşdiyi problemlər onların Cənubi Qafqazdakı maraqları ilə mütənəsiblik təşkil etdiyindən prosesə Ermənistan kadrları ilə də baxmaq lazımdır".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Nəzərlər həm də uzaq-yaxın Suriyadadır. Ölkə ayağa durmağa və dirçəlməyə çalışır. Bəşər Əsəddən sonra ilk hökumət qurmağa cəhd edilir. Dünya Birliyinin bu ölkə qarşısında artıq səkkiz-dəqquz tələbi var və bunlardan da ən birincisi keçid hökumətinin qurulması, ən tez bir zamanda hakimiyyətin hərbiçilərdən mülki hökumətə verilməsidir.

Hüseyinbala SƏLİMOV

yıl, şəriətimiz var, o da bəsimizdir!

İkincisi, konstitusionalizm prinsipi bütün gənc dövlətlər üçün ən ilkin və ümdə şərtlərdən biridir, çünki konstitusiya həm hakimiyyəti məhdudlaşdırır, həm də əsaslara əsas amildir, həm də məsəl var, deyir ki, konstitusiyayı mənə göstər, deyim, sən necə ölkəsən!..

Odur ki, bütün bu bəyanatlar və çağırışlar cəmi xoş niyyətli siyasi müşahidəçiləri sevindirir, çünki hamı istəyir ki, neçə illərdir davam edən vətəndaş müharibəsinin xarabazara çevrildiyi Suriya dirçəlsin, insanlar (təkcə qardaş Türkiyədə milyonlarla suriyalı qaçqın var!) öz vətənlərinə qayıtsınlar, ölkə bərpa olunsun, normal həyat ritminə qayıtsın...

Sözsüz, narahatlıq da çox böyükdür və qalmaqdadır. Ötən dəfələrdə də qeyd etdiyimiz kimi, məşhur bir sovet filminin qəhrəmanı yoldaş Su-xov demişken: "Şərq "incə" məsələdir!"

Birincisi, konstitusiya bütün hallarda, qeyri-məhdud hakimiyyətin qarşısında ən bö-

Suriya dirçələcəkmə...

yük sədd, sipərdir, amma həttə konstitusiyada da çox arzu olunmaz, xoşagəlməz şeylər yazıla bilər! Bəli, nəinki teokratik İranın, hətta bəlkə də taliban Əfqanıstanının da "konstitusiyası" var!

İkincisi, Suriya demək olar, tamam darmadağın edilib. BMT-nin ilkin hesablamalarına görə, onun bərpası üçün ən azı 400 milyard dollar tələb olunur! Tək qardaş Türkiyə bu qədər yükün altına girmək iqtidarındadırmı, xüsusən də nəzərə alanda ki, bu son illərdə təkcə suriyalı qaçqınları zəruri xidmətlərlə təmin etmək Ankaraya çox böyük məsrəflərə başa gəlib!

Düzdür, müşahidəçilər diqqəti belə detala çəkir ki, Türkiyənin bu məsələdə Qə-tər kimi varlı müttəfiqi var. Ol-sun! Amma yenə də ABŞ-ın və Qərbin yardımına çox ciddi ehtiyac olacaq.

Üçüncüsü, Suriyada çox geosiyasi vektorlar cəmləşib. Ötən dəfələrdə soruşduğumuz kimi: ölkə ayrı-ayrı "geosiyasi təsir zonaları"na, "geosi-

yasi anklav"lara bölünməyəcək ki? Ən başlıcası, bu geosiyasi vektorlar arasındakı çəkişmə Suriyada proseslərin normallaşmasına mane olmayacaqdır?

Ötən həftə Türkiyə hökuməti ilə ABŞ-ın dövlət katibi arasında Bəşər devrildəndən sonra ilk rəsmi məsləhətləşmə baş tutdu. Dərhal qeyd edək ki, hələ ki anlaşma var, hər çənd hamıya məlumdur ki, bir məsələ - kürd yaraqlılarına münasibət Ankara və Vaşinqton arasında neçə ildir ixtilaf yaradır.

Həm də deyərsən, ABŞ da "kürd zonası"nın özünün nəzarətində saxlamağa çalışır. Üstəlik, İsrail də Colan təpəliklərində (hətta bundan da bir az geniş!) möhkəmlən-məyə, hətta burada öz təsir zonasını yaratmağa can atır. İrana gəldikdə, Tehran çox çabalayır, amma böyük ehtimalla, ona pay düşməyəcək! Moskva iddialarını dilə gətirməyə çox da tələsmir, çox böyük ehtimalla, Kreml daha bir ərəb diktatorunu "bazara"

çıxardı. Kimə, nə üçün və neçəyə - bu məsələlərə də çox yaxın vaxtlarda aydınlıq gələcəkdir...

Qəzəz, dünyanın bölgüsü davam edir. Bu xüsusda kiçik qeydimiz var, düşünürük, o, nisbətən gənc yazarlarımıza maraqlı olar. Rusiya, onun A.Duqin kimi geosiyasi ideoloqları, onların nəyə çağırması çoxuna məlumdur. Burada Qərbin klassik geosiyasi ideologiyası, onun Z.Bjezinski, H.Kissincer və s. kimi ideoloqları ilə bağlı məqamı qeyd etmək istədik.

Onlar vaxtilə bizim kimi bütün siyasi yazarlar, xüsusən də geosiyasətdən yazanlar üçün əsl KUMİR idi.

Amma keçmiş ABŞ prezidenti D.Eyzenhauerin maraqlı fikri var: solçuqlarla vuruşu-vuruşu ölkəni sağçıların diktaturasına çevirə bilmərik!

Bjezinski, hətta Kissincer və s. kimi politoloqlar da sovet imperiyasına qarşı ideoloji mübarizə apara-apara özləri ABŞ imperializminin ideoloqlarına çevrildilər.

Ona görə də Qərbin yeni politoloji fikir nümayəndələrini araşdırmaq lazımdır. Məsələn, Fərid Zakariya kimi maraqlı politoloq var. Düzdür, onun da mübahisəli fikirləri az deyil, ABŞ hegemonluğu ideya kimi ona da yad deyil, amma bütün hallarda o, daha realistdir.

Bunu onun üçün deyirik ki, Rusiya, nə bilim, Çin imperiyası kimi, elə ABŞ imperiyası da kimsəyə lazım deyil - onu nə avropalılar istəyir, nə də qeyri-xalqlar!

Mütərəqqi insanlar beynəlxalq hüquqa, hamının qəbul etdiyi azadlıq və humanizm prinsiplərinə söykənən Dünya istəyir ki, heç olmasa, özləri də olmasa, gələcəkdə uşaqları rahat yaşasın...

Bunu həm də ona görə qeyd edirik ki, qoy, post-Bəşər Suriyası da bölünüb-bölüşdürülməkdən, böyük güclərin və geosiyasi vektorların çəkişmə meydanı, dünya bölgüsünün predmeti olmaqdan qurtulsun, ən azı ona görə ki, nə olur-olsun, suriyalıların da çoxu bizim müsəlman qardaşlarımızdır!..

Cansıxıcı əhvalat

Zamin HACI
 zaminhaci@gmail.com

Mən bir dəfə yazmışdım, bizim futbolçular oynamağı bacarmasalar da dünyada bu işin statistikasını aparan azarkeşlər, şərhçilər üçün qiymətli, əvəzsiz xəzinə rolunu oynayırlar. Futbol oynamaq, rol oynamaq, əsas oynamaqdır.

Məsələn, hansısa oyun gedir, şərhçi aradakı boşluqları doldurmaq üçün nəse hap-gop etməlidir, bu zaman deyir: "Topa zərbə vuran bu oyunçu vaxtilə öz milli komandasının heyətində Azərbaycana qarşı oyunda het-trik etmişdir". Başqa oyun zamanı hakimdən danışır: "Xatırlayırsınızsa, milli komandamız filan ölkəyə 8:0 uduzanda oyunu bu hakim idarə etmişdi". Kimsə avtoqol vurur, deyirlər lap elə bil bizim oyunçu Behmankəsdır və sairə. Respublikamızın idman şərafətini yüksəklərə qaldırıb, bizi dünyada tanıtdıqları üçün futbolçularımıza minnətdənir. Nə olsun uduzurlar? Necə deyirlər, antireklam da bir reklamdır. Təki adamın adını çəksinlər. Ən pisi yada düşməmək olardı.

Çexovun bir hekayəsinin qəhrəmanı da qaçaraq evə gəlir, qəzetdə adının çıxmasını sevinə-sevinə ailəsinə bildirirdi, axırda məlum olurdu ki, haçansa yeməxanadan sərxoş çıxanda at arabasının altında qalıb, qəzetdə də bunu "ışıldandırblar".

Lakin bugünlərdə futbol temasında, futbol kontekstində olsa da, tam başqa sahəmizin - mədəniyyətimizin dünyaya üzrə reklamı getmişdir. İspaniyada "Marca" adında gündəlik qəzet var, bu sözün hərfi mənası "qeyd" deməkdir. "Marca" İspaniyada və bütün dünyada çox ünlü qəzetlərdən biridir, gündəlik tirajı 400 min ədədə yaxındır. Həftəlik 2 milyon 800 min qəzet satılır. 1 nüsxəsi 1 avroya satılır. Ondan başqa radiosu-filanı da var. Bax, həmin "Marca" da gözənilmədən Azərbaycanın adı çəkilmişdir.

Söhbət belə olub: "Real" Madrid klubu "Rayo Vallecano" klubu ilə 3:3 hesablı bərabərlik, heç-heçə edib. "Marca" da həmin oyun barəsində "Qeyd" edib ki, "Real"ın oyunlarına baxmaq mümkün deyil, cansıxıcıdır, sanarsan Azərbaycan filminə tamaşa edərsən.

Buyur. Əla deyilmi? Bəlkə bugüncən bizim hansısa filmə beynəlxalq arenada heç 400 tamaşaçı baxmayıb, indi isə 400 minlik auditoriya önündə kinomuzdan bəhs olunur. Nəticədə ispanlar, o cümlədən başqa oxucular Azərbaycan kinosunun nəməne şey olduğunu arayacaq, axtarıb tapacaq, internetdə baxacaqlar. Milli kino tənqidçilərimiz də yana-yana qalacaqlar, çünki həmişə deyirlər: "Azərbaycanda kino çəkilmir, dövlətin ayırdığı pulları 3-4 nəfər çırpışdırıb yeyir, kinostudiyanın heyətini satıblar, aktyorlar təqaüd alıb yatmaq arzusuyla yaşayır" və sairə. Tam da elə deyilmiş. Əks halda, ispan mətbuatı niyə bizim kino sənətimizdən sitat verir?

İşin başqa detallı odur ki, "Marca"-nın həmin şərhçisi, müxbiri filmlərimizi izləməyibse, bu qənaətdə olmazdı. Baxmasa haradan bilərdi cansıxıcı filmlərimiz var? (Düzdür, bizim tərəflərdə Pasternakın başına sovetlərin açdığı oyunu xatırladaraq "Filankəsi oxumuram, lakin o, xalq düşmənidir" tipli açıqlamalar verənlər də vaxtaşırı olur. Ancaq biz hesab edək, hər halda, İspaniya Kürdəxanı deyil). Və mövzunun tragikomik cəhətlərindən biri isə budur ki, Azərbaycan kinosunda adı tam elə "Cansıxıcı əhvalat" olan bir film var! Güman edərdim milli tamaşaçılarımızın çoxu o filmi ekranda görməyib, çünki 1988-ci ildə rus dilində çəkilən o filmi yalnız bir neçə il qabaq ana dilimizə dublyaj etdilər.

Filmin rejissoru Cəmil Quliyevdir və milli kinomuz üçün spesifik olmayan arthaus stilində bir filmidir. Süjeti, qısa olaraq qeyd edim, oğullarının laqeyd münasibətilə üzleşən valideynlər haqqındır. Açıq, çox da mənasız və cansıxıcı film deyil, məsələn, mənə qalsa uca millətimizin qarnı cırıla-cırıla güldüyü bezi komediya filmlərimizə baxanda həttə ürkəkaçən filmidir.

İndi qalır müxbir göndərib "Marca"-dan hansı filmlərimizi izlədiyini öyrənmək. Ya da gələn dəfə Messi ilə birgə "Marca"-nın müxbiri də qonaq getirilsin, ona filmlərimiz göstərsin. Məsələn, Vəqif Mustafayevin son filmi. Məncə, ona baxsalar bir daha ümumiyyətlə kino izləməyəcəklər.

Suriyada 61 illik qaniçən Əsəd rejiminin süqutu ilə İranın xeyli zəifləməsi və strateji məğlubiyyəti fonunda Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı ən müxtəlif versiyalar, iddialar səslənməkdədir. Ortaq fikir təxminən belədir ki, Türkiyə və Azərbaycanın "əlinin güclənməsi" fonunda məsələnin Ermənistan tərəfindən süni şəkildə uzadılmasının zərəri ən çox elə Ermənistanla deyəcək.

"Ən yaxşı vaxtlarda Zəngəzurda maksimum 40 min insan yaşayırdı, indi, mənə, orada daha az adam var. Zəngəzurun geniş ərazisində demək olar ki, yaşayış yoxdur, istənilən radikal üçün açıq hədəfdir".

Bu sözləri erməni mediasına açıqlamasında rusiyalı politoloq Modest Kolerov Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı danışarkən deyib. O, ermənilərin və Paşinyanın təhlükəni real dəyərləndirə bilmədiyini vurğulayıb: "Paşinyan deyir ki, Ermənistan sovet sərhədlərini qoruyub, əks halda, o, mövcudluğunu dayandıracaq. Bəs onda Dağlıq Qarabağa açıq şəkildə iddia edilən konstitusiyayı niyə dəyişdirmirsiniz? Hesab edirəm ki, Nikol Vovayevič Ermənistan üçün təhlükəni adekvat qiymətləndirmir. Problem ondadır ki, konstitusiyanın bu maddəsi hərbi əməliyyatların davam etdirilməsinə imkan yaradır".

Rus ekspert işarə edib ki, Ermənistan Konstitusiyasında Azərbaycana və Türkiyəyə ərazi iddiasının qalması Bakı və Ankaraya özünü müdafiə üçün "bufer zona" yaratmağa hüquqı əsas verir.

"Suriya təmsalında gördük ki, ərazini işğal etmək üçün hərbi əməliyyatlara başlamaq lazım deyil. Bunun üçün "bufer-zona" demək kifayətdir, indi maraqlı tərəf Zəngəzuru "bufer zona" adlandırır ora girə bilər. Mən bilərəm ki, maraqlı tərəfləri Zəngəzuru "bufer zona"ya çevirməyə İran mane olur. Ümumiyyətlə, Zəngəzurun faktiki olaraq Azərbaycana birləşməsinin önünü alan İrandır. Amma İran Suriyada ağır məğlubiyyətə uğradı və artıq bəziləri İranın zəiflədiyini düşünə bilərlər", - Kalerov əlavə edib.

M.Kalerovun fikirləri doğrudurmu? Ermənistan konstitusiyası İrəvanı bitirə bilərmi?

"Alyans" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Abutalıb Səmədov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Ermənistan konstitusiyasının preambulasında Müstəqillik haqqında Bəyannaməyə istinad var: "Müstəqillik haqqında Bəyannamədə isə Qarabağın Ermənistanla birləşməsi barədə qərar öz əksini tapır. Bu səbəbdən Azərbaycan

Zəngəzur dəhlizi əvəzinə "bufer zona" iddiasına sərt reaksiya

Erməniperəst rusiyalı analitikin mövqeyi təxribat kimi qiymətləndirilir

can dəfələrlə tələb edib ki, preambulanı və ya Müstəqillik haqqında Bəyannaməni Ermənistan dəyişdirsin, Azərbaycana ərazi iddiası, Qarabağın Ermənistan ərazisi olduğu yazılan müddəanı oradan çıxarsın. Ermənistan müxtəli bəhanələrlə onu etməkdən imtina edib. Sonuncu dəfə Konstitusiya Məhkəməsi delimitasiya komissiyaları haqqında rəqlamenti təsdiq edərkən, daha doğrusu, rəy verərkən belə bir iddia irəli sürdü ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətdir, istinadları konstitusiyaya daxil deyil, konstitusiyada açıq şəkildə yazılmayıbsa ki, Qarabağ Ermənistanla birləşib, deməli, konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Ancaq təbii ki, Ermənistan Konstitusiyası yalnız konstitusiyada yazılan mətnəndən ibarətd

“Bütün dünyanı böyük dəyişikliklər gözləyir və bu, əsasən ABŞ-ın yeni seçilmiş prezidenti Donald Trampın andıçmə mərasimi ilə bağlı olacaq”.

Bu sözləri Macarıstanın baş naziri, Trampa yaxınlığı ilə tanınan Viktor Orban deyib.

“Dünya düşündüyümüzədən də çox böyük dəyişikliklər ərəfəsindədir. Bu dəyişikliklər bütün Qərb sivilizasiyasına təsir edəcək və uzun müddət ərzində tarixi miqyasda baş verəcək. Mən amerikalılarla, ruslarla, avropalılarla, türklərlə danışmışam və əminliklə deyə bilərəm ki, ABŞ prezidenti vəzifəyə başlayanda dünya böyük bir dönüş edəcək”, - Orban bildirib.

Orban nəyə işarə edir? Yeni dünyada Azərbaycanın yeri harada, necə görünür?

Siyasi şərhçi Heydər Oğuz “Yeni Müsavat”a deyib ki, Viktor Orban haqlıdır: “2024-cü ildə baş verən bir çox global siyasi hadisələr qarşımızdakı illərdə dünyanın güc mərkəzlərinin getdikcə dəyişəcəyindən xəbər verir. Bu dəyişikliklərdə ABŞ-da yaşanacaq siyasi proseslərin, o cümlədən Donald Trampın hakimiyyətə gəlməsinin də böyük rolu olacaq. Sırr deyil ki, cümhuriyyətçi Donald Trampa Demokratlar arasındakı rəqabətin əsasında Qərb dünyasında on illər boyu mövcud olan və getdikcə daha ciddi qarşıdurmaya çevrilən globalizm və milliyətçilik (ulusalçılıq) düşüncələrin qarşılaşması dayanır. Dünyada baş verən və 2025-ci ildə kulminasiya nöqtəsinə yüksələcək siyasi dəyişiklikləri proqnozlaşdırmaq üçün bu iki anlayışın qısa xarakteristikasına nəzər salmaq lazımdır”.

Heydər Oğuzun fikrincə, globalizm və millətçilik arasındakı münasibət global idarəçiliyin formalaşmasında millətlərin və beynəlxalq institutların rolu ilə bağlı fərqli baxışlardan qaynaqlanır: “Qlobalistlər dünyanın idarə edilməsində beynəlxalq əməkdaşlığın artırılmasını və Birləşmiş Millətlər Təşkilatı, Ümumdünya Ticarət Təşkilatı (ÜTT) və bəzi regional təşkilatlar kimi beynəlxalq institutların gücləndirilməsini müdafiə edirlər. Onlar global çağırışların öhdəsindən gəlmək üçün kollektiv qərarların qəbuluna inanırlar. Əsasən azad ticarət əlaqələri və açıq bazarları dəstəkləyir və bu münasibətləri iqtisadi artım, rentabellik və global rifah üçün əsas mexanizmlərdən biri kimi görürlər. Bir-biri ilə əlaqəli və bir-birindən asılı olan dünya iqtisadiyyatının bütün bəşəriyyətə fayda verəcəyini düşünürlər. Bu səbəbdən də beynəlxalq qanunların və normaların dövlətlərin davranışının formalaşmasında mühüm rol oynadığı global idarəçiliyə önəm verirlər. Ümumbəşəri insan hüquqları adı altında xüsusilə ikinci dünya dövlətlərini öz nəzarətlərində saxlamağa, milli suverenlikləri məhdudlaşdırmağa çalışırlar.

Millətçilər (ulusalçılar) isə ayrı-ayrı millətlərin suverenliyinə üstünlük verir və millətlərin üstü təşkilatların daxili siyasətə əhəmiyyətli təsirinə qarşı

2025-lə bağlı şok gözlənti: dünya başqa olacaq - Azərbaycanın yeri...

Siyasi şərhçi: “Tramp hakimiyyətinin yürütdüyü siyasət nəticəsində ABŞ öz qınına çəkiləcək, Avropa İttifaqı isə təsir gücünü itirəcək”

çıxırlar. Onlar iddia edirlər ki, bir ölkənin işləri ilə bağlı qərarlar yalnız onun hökuməti və vətəndaşları tərəfindən qəbul edilməlidir. Ulasalçılar məhz bu məntiqdən çıxış edərək, yerli sənayeləri və iş yerlərini qorumaq üçün tariflər və ticarət maneələri də daxil olmaqla proteksionist iqtisadi siyasətləri dəstəkləyirlər. Onlar milli maraqlara zərər verdiyini düşündükləri azad ticarət sazişlərinə, milli-mənəvi əxlaqa zidd insan hüquqlarına şübhə ilə yanaşırlar. Milli kimliyin, mədəniyyətin, adət-ənənələrin qorunub saxlanmasına və inkişafına böyük əhəmiyyət verirlər. Ulasalçılar qloballaşmanın bu aspektlərə potensial təsirdən ehtiyatlanır, unikal milli xüsusiyyətlərin aşınmasından narahat olduqlarını bildirirlər. Milli təhlükəsizliyi, iqtisadi maraqları və mədəni harmoniyayı qorumaq üçün daha sərt immiqrasiya nəzarətini dəstəkləyirlər”.

Heydər Oğuz hesab edir ki, son dövrlərdə Qərb dünyasında ulusalçı axınlar qlobalistləri üstələyir və bu proses 2016-cı ildə Böyük Britaniya parlamentinin qəbul etdiyi “Brixit” qərarı ilə böyük vüsət qazandı və yeni mərhələyə keçdi: “Böyük Britaniyanın Avropa İttifaqından ayrılmasından cəmi 1 il sonra - 2017-ci ildə ABŞ-da “Öncə Amerika” devizi ilə Donald Tramp hakimiyyətə gəldi. Qlobalistləri ciddi narahat edən bu iki hadisəyə kəskin reaksiyalar da özünü çox göstərmədi. Trampın ABŞ millətçiliyi yolunda atdığı bir çox addımlar və səsləndirdiyi fikirlər həm Vaşinqtonda, həm də Av-

ropada sərt müqavimətlərlə üzləşdi. Görünən bu idi ki, Qərb qlobalistləri və Çin, anqlosakson ittifaqın ulusallaşmasını özləri üçün ciddi təhdid olaraq görürlər, onun bütün dünyanı bürüyə biləcəyindən ehtiyatlanır və qarşısını almaq istiqamətində əlbir olmağa çalışırlar. Trampa inansa, məhz bu təhdidin qarşısını almaq üçün qlobalistlər və Pekin dünyaya “Çin virusu”nu - koronavirusu yaydılar. ABŞ məhkəmələri, ədliyyə orqanları Trampın hakimiyyətdən uzaqlaşdırmaq üçün onun və komandasının adını “rus casus”una çıxardılar. Ümumiyyətlə, Trampın böyük beynəlxalq qalmaqallarla keçən ilk hakimiyyəti 2021-ci ildə başa çatdı. Amma bu müddət ərzində beynəlxalq milliyətçi qanad da boş dayanmadı. Zənnimcə, II Qarabağ savaşı da ulusalçılığın ən mühüm həmlələrindən biri idi. Sonunda Tramp 2020-ci ilin sonunda keçirilən mübahisəli seçkiləri udurdu. Trampsız keçən 4 il ərzində Azərbaycanın beynəlxalq qlobalistlərin ağır basqılarına məruz qalması da təsadüfi deyildi. Bu 4 il ərzində Ukrayna, Suriya, Qəzza və Livan müharibələri baş verdi. Hazırda Yaxın Şərq coğrafiyasında əsas hədəf oxları İraqa və İranla qarşı yönəlib. Yenə də Trampın əsas hədəfləri arasında ilk sırada Çin gəlir. Görünən budur ki, Tramp 2025-ci ilin yanvar ayında hakimiyyəti təhvil aldıqdan sonra dünyanın geosiyasi savaşının gedişatı tamamilə başqa istiqamətlərə yönələcək.

Bundan əlavə, Avropanın bir çox ölkələrində qlobalistlər

mövqelərini itirir, ulusalçılar hakimiyyətə doğru irəliləyir. Xüsusilə Almaniya və Fransa-da son zamanlar yaşanan hökumət böhranları da qlobalist-ulusalçı mübarizənin təzahürüdür. Bu baxımdan global geosiyasi mübarizələrin Çin, Rusiya və Yaxın Şərqlə məhdudlaşmayacağını, Avropanın da bu burulğandan öz nəsibini alacağını düşünmək olar”.

Siyasi şərhçi yeni geosiyasi mübarizə çərçivəsində Avropa İttifaqı strukturlarının böyük yaralar alacağını proqnozlaşdırır: “Söhbətimizin əvvəlində də qeyd etdiyim kimi, qlobalist-ulusalçı mübarizəsinin əsas hədəfi dünyanın necə idarə olunması və dövlətlərin suverenlik hüquqlarının çərçivəsi ilə əlaqədardır. Qlobalistlər əcəib-qərib insan hüquqlarını milli dövlətlərin suverenliyindən daha üstün görür, bəzən bu hüquqları bəhanə edib başqa dövlətlərin ərazilərini ələ keçirməyi belə özlərinin ana südü qədər halal haqqı bilirlər. Avropada bu siyasətlə qədim dünyanı ABŞ kimi federal və vahid bir dövlətə çevirməyə çalışırlar”.

Heydər Oğuz deyir ki, Avropa İttifaqı bu məqsədlə yaradılıb, vahid pul, vahid məhkəmə, vahid gömrük və s. kimi qanunlara keçib: “Vahid pul, məhkəmə sistemi, vahid gömrük tarifləri əslində federallaşmış vahid dövlət anlayışının tərkib hissəsidir. Bundan əlavə, Şengen müqaviləsi ilə faktiki olaraq Avropa ölkələrinin vətəndaşlarının ittifaq dövlətlərinə səfərləri önündəki bütün maneələr də ortadan qaldırılıb. Bu da əslində vahid və-

təndaşlıq anlamına gəlir. Avropa İttifaqı Komissiyası və parlamenti ilə dövlət qanunlarının digər strukturları da - federal qanunverici və icraedici orqanlar yaradılıb və bu orqanlara milli dövlətlərin eyniadlı strukturlarından daha çox imtiyazlar verilib. Qısaq, Avropa İttifaqı getdikcə ABŞ kimi federallaşma xətti tutub, bu da milli dövlət strukturlarında haqlı narahatlıqlar yaradır. Üstəlik, bir neçə iri dövlətin mənafeyinə uyğun olaraq Rusiya ilə münasibətdə hərbi qərarların qəbul olunması da xırda dövlətin əhalisini ciddi şəkildə endişələndirir. Bu da azmış kimi, hərbi xərclərin artması da sosial müavinətlərin və imtiyazların azalması ilə nəticələnir ki, Avropa İttifaqının təqəüdcü vətəndaşlarını millətçiliyə yönəlməsini tətikləyir. Beləcə, Avropa get-gedə ulusallaşır, hakimiyyətlərin milli mənafeyə üstünlük verdikləri üçün daha çox səs qazananların əlinə keçir. Yəqin ki, 2025-ci ildə milliyətçi axım Avropada daha çox tərəfdar toplaya biləcək və ulusallaşan toplusmlar arasında qopmalar başlayacaq. Nəticədə Avropa İttifaqının strukturları da ya ulusalçıların əlinə keçəcək, ya da tamamilə dağılacaq. Eyni sözləri BMT və digər beynəlxalq strukturlar barədə də demək olar”.

Heydər Oğuzun fikrincə, 2025-ci ildən başlayaraq, Tramp hakimiyyətinin yürütdüyü siyasətlər nəticəsində ABŞ öz qınına çəkiləcək, Avropa İttifaqı isə təsir gücünü itirəcək: “Nəticədə dünya geosiyasətində yaran-

mış boşluqları daha çox regional qüvvələr dolduracaq. Xüsusilə də bizim aid olduğumuz məkanda - Cənubi Qafqaz, Orta Asiya, Yaxın Şərq və Afrikanın şimalında Türkiyənin çəkisi daha da artacaq və bu regionlar zamanla Ankaranın tam nəzarətinə keçəcək. Zənnimcə, 2025-ci ildən etibarən bu dəyişikliyin vüsət alması ilə qarşılaşacağıq”.

Yaxın Şərq coğrafiyasında da ciddi dəyişikliklərin yaşanmasını istisna etməyən həmsöhbətimiz həm İran, həm də ərəb dünyasında təlatümlərin baş verəcəyini düşünür: “Bilirsiniz ki, Suriyada vətəndaş müharibəsi “ərəb baharı” hərəkatının təsirləri nəticəsində ortaya çıxdı. Rusiya və İran bu proseslərin öz maraqlarına qarşı yönəlmiş hadisələr olduğunu düşünüb, inqilabi dəyişikliklərin qarşısını zorla aldılar. Artıq Suriyadakı

rejim çöküb. Deməli, Rusiyanın və İranın da təsiri lokallaşdırılıb. Belə bir vəziyyətdə “ərəb baharı” rəyasına yenedən başlamağın yeni əsasları yaranıb. Eyni zamanda İran da küncə sıxışdırılıb və kiçik bir həmlə ilə onu laxlatmaq mümkündür. Böyük ehtimalla beynəlxalq güc mərkəzləri İranda da fürsəti fəvta verməməyə çalışacaqlar. Nəticədə cənub qonşumuzda sosial fərtınların qopması gözləniləndir”.

Yeni dünya nizamının Azərbaycan üçün bəzi risklər və ciddi fürsətlər də yaradacağını proqnozlaşdıran Heydər Oğuz fikrini belə yekunlaşdırıb: “Rusiya-Türkiyə-İran rəqabəti güclənəcək və bu da bizim xarici siyasətimizə mütləq mənada təsir göstərəcək. Yaxın Şərqdə İsrailin mövqelərini gücləndirməyə çalışması da Azərbaycanın vasitəçilik imkanlarını artıracaq. Xüsusilə Türkiyə ilə İsrail arasında körpü rolu oynamaq ehtimalımız var və bu da İran tərəfindən birmənalı qarşılanmayacaq. Beləcə, bir tərəfdən Rusiyanın, digər tərəfdən isə İranın təzyiqləri altında qalacağıq. 2025-ci ilin əvvəlində artan bu təzyiqlər ilin sonuna qədər səngiyəcək və növbəti 5 illikdə biz, sözün geniş mənasında, regional gücə çevirə biləcək. Təbii ki, bu perspektiv Azərbaycan üçün həm də ciddi riskləri bərabərində gətirəcək. Hesab edirəm ki, bu imtahandan üzü ağ çıxmağı və Türk Birliyi xəttində dayanmağı bacarsaq, növbəti yüzilin ən çox qazanan ölkələrindən birinə çevrilə biləcək”.

✉ **Elsən MƏMMƏDƏLİYEV,**
Musavat.com

Gələn il üçün dövlət büdcəsində kənd təsərrüfatı sahəsinə ayrılması nəzərdə tutulan vəsaitin həcmi 30 milyon manatdan çox artırılır. Milli Məclisin birinci və ikinci oxunuşda qəbul etdiyi "Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il dövlət büdcəsi haqqında" qanun layihəsində kənd təsərrüfatı sahəsi üçün 1 milyard 171 milyon 863 min 792 manat vəsait nəzərdə tutulmuşdu.

Üçüncü oxunuşda parlamentə təqdim edilən layihəyə əsasən, bu istiqamət üzrə 1 milyard 203 milyon 805 min 845 manat ayrılacaq. Başqa sözlə, bu istiqamət üzrə ayrılacaq vəsait 31 milyon 942 min 53 manat artırılır.

Qeyd edək ki, kənd təsərrüfatına ayrılan vəsaitlərin mühüm bir hissəsi ölkənin ərzaq təhlükəsizliyinin təmin olunmasına yönəldilir. Baş nazir Əli Əsədov Milli Məclisin dekabrın 16-da keçirilən plenar iclasında çıxışı zamanı deyib ki, hökumətin əsas vəzifələrindən biri ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi, idxalın əvəzləndirilməsi və ixrac coğrafiyasının şaxələndirilməsidir. Onun sözlərinə görə, 2025-ci ilin dövlət büdcəsində ərzaq təhlükəsizliyi tədbirləri üçün böyük həcmdə vəsait nəzərdə tutulur.

Büdcə sənədinə əsasən 2025-ci ildə dövlət büdcəsindən Azərbaycanda ərzaq təhlükəsizliyi tədbirləri üçün 527.5 milyon manat vəsait proqnozlaşdırılıb ki, bu da 2024-cü ilə müqayisədə 24,6 milyon manat və ya 4,9 faiz çoxdur. Büdcə layihəsində qeyd olunur ki, ərzaq təhlükəsizliyi tədbirləri üçün ayrılmış vəsait hesabına fermerlərə kənd təsərrüfatı istehsal vasitələrinin alınmasına sərf olunan xərclərin bir hissəsini kompensasiya etmək məqsədilə bitki becərilən sahənin hər hektarına görə verilən əkin, tedarükçülərə təhvil verilən bitkiçilik məhsulunun hər tonuna görə verilən məhsul, sertifikatlı 1-ci və 2-ci reproduksiya toxum və tinglərin satışına görə verilən toxum, yerli heyvanların cins tərkibinin yaxşılaşdırılması, yüksək məhsuldar genetik potensialı olan heyvanların baş sayının artırılması məqsədilə süni mayalanma yolu ilə alınan hər bir sağlam buzova görə verilən heyvan, Azərbaycan Respublikasında istehsal edilib tedarükçülərə təhvil verilən yaş baramanın hər kiloqramına görə verilən barama subsidiyalarının, habelə lizinə verilən və lizinə yolu ilə satılan texnikalara, suvarma sistemləri dəstəyə və damazlıq heyvanların alınması üçün kənd təsərrüfatı istehsalçılarına dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına verilən güzəştlərin, kənd təsərrüfatı sahəsində digər tədbirlərin maliyyələşdirilməsi nəzərdə tutulur.

Artıq 15 ildən çoxdur ki, Azərbaycanda kənd təsərrü-

Aqrar sahəyə dövlət dəstəyi artır - idxaldan asılılığımız azalır...

Bahalaşmanın kökündə idxaldan asılılıqdan daha çox topdan və pərakəndə satışın inhisarlaşması dayanır

fati istehsalının dövlət tərəfindən subsidiyalaşdırılması həyata keçirilir. Ötən müddət ərzində ölkənin ərzaq bazarının idxaldan asılılıq səviyyəsini təhlükəsiz həddə endirmək, təəssüf ki, mümkün olmayıb. Belə ki, Dövlət Statistika Komitəsinin tərtib etdiyi ərzaq balansına əsasən 2023-cü ildə Azərbaycan buğda ilə özünü 60,4 faiz, kərə yağı ilə 64,7 faiz, kartofla 89,9 faiz, mal eti ilə 88,4 faiz, qoyun eti ilə 95 faiz, toyuq eti ilə 81,7 faiz, süd və süd məhsulları ilə 84 faiz, balıq və balıq məhsulları ilə 75,4 faiz, yumurta ilə 102,2 faiz, şəkərlə 84,4 faiz təmin edir. Bu dövr ərzində yalnız quş eti və yumurta ilə təminatda idxaldan asılılıq azalıb, yumurta istehsalı daxili tələbatdan yüksək həddə çatıb.

Rəsmi statistikaya nəzər yetirsək, ölkənin kənd təsərrüfatı sektorunda məhsul istehsalı artımının sürətlə zəiflədiyini görürük. Belə ki, 2024-cü ilin yanvar-oktyabr ayları üzrə Azərbaycanda kənd təsərrüfatının ümumi məhsulunun faktiki qiymətlərlə dəyəri 11 milyard 407,1 milyon manat təşkil edib ki, onun da 5 milyard 540,2 milyon manatı heyvandarlıq, 5 milyard 866,9 milyon manatı isə bitkiçilik məhsullarının payına düşür. Əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə kənd təsərrüfatının istehsalı 1 faiz, o cümlədən heyvandarlıq məhsulları üzrə 1,5 faiz, bitkiçilik məhsulları üzrə isə 0,5 faiz artıb. Müqayisə üçün qeyd edək ki, 2019-cu ildə kənd təsərrüfatında məhsul

istehsalı 7,2 faiz, o cümlədən bitkiçilikdə 11,7 faiz, heyvandarlıqda 3,5 faiz artım qeydə alınmışdı.

İdxal statistikasına baxdıqda, əsas ərzaq məhsulları idxalının artdığı aydın görünür. Rəsmi statistikaya əsasən, 2023-cü ilin yanvar-oktyabr ayları ilə müqayisədə 2024-cü ilin eyni dövründə bitki yağları idxalı 15,1 faiz, kərə yağı və digər süd yağları idxalı 85,3 faiz, təzə meyvə idxalı 25,8 faiz, unlu qənnadı məmulatları idxalı 12,3 faiz, şokolad və şokolad məhsulları idxalı 14,5 faiz, çay idxalı 9,2 faiz artıb, mal eti idxalı 56,5 faiz, təzə tərəvəz idxalı isə 59,7 faiz artıb. Bu idxal yüz milyonlarla dollar vəsaitin ölkədən kənara axmasına gətirib çıxarıb.

Bir neçə məhsulun nümunəsində hansı həcmdə vəsaitin xərəcə axdığını görmək mümkündür. Belə ki, bu ilin yanvar-oktyabr aylarında Azərbaycan xarici ölkələrdən 139 milyon 69 min dollar dəyərində 24 464.23 ton kərə yağı və süddən hazırlanmış digər yağlar idxal edib. Musavat.com Dövlət Gömrük Komitəsinin statistikasına istinadən xəbər verir ki, bu, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə dəyər ifadəsində 88,8 faiz, miqdar ifadəsində isə 85,3 faiz çoxdur. Məhsulun 1 tonunun idxal qiyməti ötən ilki 5577,7 dollardan bu il 5684,6 dollara qədər artıb.

Xatırladaq ki, ötən ilin on ayında Azərbaycanın kərə yağı idxalı 73 milyon 650.97 min dollar dəyərli 13 204.57 ton təşkil etmişdi.

Bu ilin yanvar-oktyabr aylarında Azərbaycan 58 milyon 141 min ABŞ dolları dəyərində 55 min 962 ton düyü idxal edib. Bu, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə miqdar baxımından 8 min 287 ton (17,4 faiz), dəyər baxımından isə 15 milyon 39 min ABŞ dolları (34,9 faiz) çoxdur. Ötən ilin 10 ayı ərzində xaricdən 43 milyon 102 min ABŞ dolları dəyərində 47 min 675 ton düyü idxal edilmişdi.

On ayda Azərbaycana 205 milyon 427 min ABŞ dolları dəyərində 948 min 815 ton buğda idxal edilib. Dövlət Gömrük Komitəsinin yaydığı məlumata görə, idxal ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə miqdar baxımından 463 ton (0,04 faiz), dəyər baxımından isə 41 milyon 916 min ABŞ dolları (16,9 faiz) azdır. Ötən ilin 10 ayı ərzində xaricdən 205 milyon 428 min ABŞ dolları dəyərində 949 min 815 ton buğda idxal edilmişdi.

Bu ilin yanvar-oktyabr aylarında Azərbaycan 104 milyon 834 min ABŞ dolları dəyərində 48 min 241 ton et idxal edib. Bu, o deməkdir ki, et idxalı ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə həcm baxımından 13 min 381 ton (38,4 faiz), dəyər baxımından isə 34 milyon 839 min ABŞ dolları (49,7 faiz) artıb.

Beləliklə, 10 ayda Azərbaycan 4 məhsulun idxalına 500 milyon dollardan yuxarı vəsait xərcləyib. Bu isə o deməkdir ki, ötən müddət ərzində kənd təsərrüfatına ayrılan

Sənədsiz evlərlə bağlı şad xəbər - elektron müraciət olacaq

Gələn ildən Azərbaycanda kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlarda yalnız kənd təsərrüfatı məqsədli və müvəqqəti yaşayış təyinatlı tikililərin inşasına icazə verilləcək.

Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Əmlak Məsələləri Dövlət Xidmətinin rəis müavini Rüstəm Şahbazov Torpaq Məcəlləsinə edilmiş əlavə və dəyişikliklərə bağlı dekabrın 16-da keçirilən brifinqdə deyib.

"Eyni zamanda torpaq sahələrinin kateqoriyalarının dəyişdirilməsi ilə bağlı müraciətlər elektron qaydada "vahid pəncərə" prinsipi əsasında həyata keçiriləcək. Torpaq təyinatlarının dəyişdirilməsi ilə bağlı prosedurlar daha şəffaf və sadə olacaq", - R. Şahbazov bildirib.

Onun sözlərinə görə, Torpaq Məcəlləsinə edilən dəyişikliklər aqrar sektorda sahibkarlıq mühitinin daha da yaxşılaşmasına imkan yaradacaq: "Bu, kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı və emalı üçün daha geniş imkanlar açır. Qanunun tətbiqi 2025-ci il yanvarın 1-dən başlanacaq".

Qeyd edək ki, Azərbaycanda sənədsiz evlərlə bağlı ən böyük problemlərdən biri həmin evlərin kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlarda yerləşməsidir.

dövlət subsidiyaları qarşıya qoyulan hədəfə çatılmasına gətirib çıxarmayıb.

Hesablama Palatasının 2025-ci ilin dövlət büdcəsi layihəsinə verdiyi rəyə görə, aqrar sahəyə davamlı olaraq subsidiyalar verildiyi halda, kənd təsərrüfatı üzrə əlavə dəyərin ÜDM-də payında müsbət dinamika müşahidə olunmur. 2017-ci ilə müqayisədə 2023-cü ildə bitkiçilik sahəsinə verilmiş subsidiyalar 2,2 dəfə, 1 hektara düşən subsidiya 2,4 dəfə artsa da, subsidiya vahidinə düşən bitkiçilik məhsulunun dəyəri 12,2 faiz azalıb: "2025-ci ildə Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyinə 484,5 milyon manat subsidiya proqnozlaşdırılmışdır ki, bu da 2024-cü ilin proqnozundan 41,6 milyon manat və ya 9,4 faiz çoxdur. Dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən subsidiyaların (əkin, məhsul, toxum, heyvan və s.) 2020-ci ildən etibarən Elektron Kənd Təsərrüfatı İnformasiya Sistemi vasi-

təsilə verilməsi şəffaflığın artırılmasında mühüm addım olsa da, subsidiyaların nəticəlilik baxımından müsbət təsirləri arzuolunan səviyyədə deyil. Belə ki, 2025-ci ildə bu istiqamətdə xərclərdə 2024-cü ilin proqnozu ilə müqayisədə 9,4 faiz artım nəzərdə tutulduğu halda, bitkiçilik və heyvandarlıq sahələrində istehsalın illik artımının cəmi 0,1 faiz bəndi olması gözlənilir".

Bir qayda olaraq, ölkənin ərzaq bazarının idxaldan asılılığı ərzaq qiymətlərinin sürətli bahalaşmasının əsas səbəbi kimi qeyd olunur. Lakin müstəqil ekspertlərə görə, bahalaşmanın kökündə idxaldan asılılıqdan daha çox idxalın və ölkə bazarında topdan və pərakəndə satışın inhisarlaşması dayanır. Bildirilir ki, bunun nəticəsi olaraq Azərbaycanda əksər hallarda idxal qiymətləri ucuzlaşan məhsulların pərakəndə satış qiymətlərində artım qeydə alınır...

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Məşavət"

ABŞ-in yeni prezidenti Donald Tramp İranın nüvə silahı hazırlamasının qarşısını almaq məqsədilə onun nüvə obyektlərinə qarşı qabaqleyici hava hücumlarına icazə verə bilər. Bu barədə "Wall Street Journal" mənbələrə istinadla məlumat yayıb.

Məlumatla görə, Trampın komandası güclü iqtisadi sanksiyalarla yanaşı, hərbi güc və ya hərbi təhdiddən istifadə etməklə İranı çəkəndirmək və nüvə proqramını pozmaq üçün maksimum təzyiq strategiyasını hazırlayır.

Tramp ilk iqtidarı dövründə Tehrana qarşı hərbi gücdən qaçmağı seçsə də, hesabatda qeyd olunur ki, bu dəfə Yaxın Şərqdəki dramatik dəyişikliklər, xüsusən də son aylarda "Hizbullah"ın İsrailə savaşa ciddi itkilər yaşaması və Suriya lideri Bəşər Əsədin devrilməsi fonunda bu mövqeyini yenidən nəzərdən keçirir.

Planla tanış olan mənbələr ABŞ nəşrinə deyiblər ki, Tehrani çəkəndirmək, hərbi təzyiqdən istifadə üçün müx-

İranın nüvə obyektlərinin vurulması qaçılmazza çevrilir

Trampdan Tehrana "qara yanvar" vədi; siyasi şərhçilər deyir ki, hücum yeni ilin ilk saatlarında da mümkündür, amma bu, görünməyən bir fəlakət girdabı yarada bilər

Sabiq maliyyə naziri, siyasi və iqtisadi məsələlər üzrə şərhçi Fikrət Yusifov "Yeni Müsavat"da cənub qonşumuz üçün həyəcan təbili çaldı: "Qərbin İrana və Rusiyaya tətbiq etdiyi sanksiyalarla bu ölkələrin baxışlarının dəyişəcəyinə inanmaq ağılsızlıqdır. Təcrübə göstərdi ki, nefti və qazı olan hər iki ölkə çoxsaylı sanksiyalar "burulğanında" boğulmuşlar, sadəcə, üzürlər. Bu gün İran

baş planın hədəfi İranı dağıtmaq deyil, molla rejimini daha loyal, Qərbin sözünə baxan bir hakimiyyətlə əvəzləməkdir. Qərb bu dəfə daha ustalıqla davranmaq niyyətindədir. Çünki İranı vurmaqla hədələyən kimi molla rejimi xalqı ayağa qaldırıb öz müdafiəsini təşkil edə bilər. Belə olan halda Qərbin basqıları səmərəsini itirmiş olur.

Hesab edirəm ki, İranla bağlı məsələ öz həllini Do-

Çox güman ki, Yəməndəki husilər Səudiyyə Ərəbistanı və onun qara gücləri vasitəsilə neytrallaşdırılacaq. Təbii ki, burada ABŞ və İsrailin də bu və ya digər formada iştirakı istisna deyil. Əgər Tehran hökuməti yırtıcı siyasətini davandırmasa, o zaman Tramp administrasiyası daha kəskin addımlar atacaq. İran sürprizlər ölkəsidir. Bir çox ekspertlər molla rejiminin artıq nüvə silahına malik olduğunu

Aİ Rusiyaya qarşı 15-ci sanksiya paketini təsdiqlədi

Avropa İttifaqı Rusiyaya qarşı 15-ci sanksiya paketini təsdiqləyib. APA-nın xəbərinə görə, bu barədə məlumat qurumun saytında yerləşdirilib. Bildirilib ki, məhdudiyyətlər əsasən Rusiyanın hərbi gücü və hərbi-sənaye kompleksinin zəiflədilməsinə istiqamətlənib.

Budəfəki məhdudiyyətlər siyahısına Rusiya-Ukrayna müharibəsinə bu və ya digər şəkildə dəstək olan 54 fiziki və 30 hüquqi şəxsin adı daxil edilib. Hüquqi şəxslər arasında həm adıçəkilən ölkənin, həm də İran, Çin Hindistan, Serbiya və BƏƏ-nin hərbi sənaye sahəsində fəaliyyət göstərən nəhəng korporasiyaları yer alıb.

Qurumun xarici işlər və təhlükəsizlik siyasəti üzrə ali nümayəndəsi Kaya Kallas bu addımın Rusiyanın Ukraynada apardığı müharibəyə cavab olduğunu bildirib: "Əsas məqsədimiz Rusiyanın hərbi maşınıni zəiflətmək, eləcə də onun addımlarına dəstək olan Çin tərəfinə məhdudiyyətlər tətbiq etməkdən ibarətdir. Budəfəki addım Avropa İttifaqına üzv dövlətlərin Ukraynaya dəstəyi davam etdirməkdə qərarlı olduğunu göstərir. Biz siyasi, iqtisadi, hərbi, diplomatik və humanitar cəhətdən hər zaman Ukrayna xalqının yanındaıq".

təlif yollar var. Variantlardan birinə görə, ABŞ bu məqsədlə bölgəyə daha çox qüvvə, gəmi və döyüş təyyarəsi göndərə, İsrailin hücum imkanlarını gücləndirə bilər. Mənbələrin fikrincə, iqtisadi sanksiyalarla birləşən bu addımlar İranı çəkəndirəcək. Bu plan uğursuz olarsa, ABŞ daha döyüşkən mövqe tuta və birbaşa hərbi güc tətbiq etməklə İranı hədələyə bilər.

Materialda qeyd edilir ki, strategiya hələ yekunlaşdırılmayıb, Trampın yanvar da Ağ Evə ikinci qayıdışına qədər dəyişə bilər.

İranın nüvə obyektlərinin vurulması bölgəyə, Azərbaycana hansı neqativ təsirlər və nəticələr vəd edir?

Xatırladaq ki, Bayden Netanyahu bundan çəkəndirə bilmişdi. Bəs İranın cavabı? O halda Azərbaycan hansı risklə üzləşə bilər?

da, Rusiya da öz neftini, qazını xaricə satır. Bu səbəbdən sanksiyaların İranı durduracağı kimi yanaşım ciddi görünür. İranı nüvə silahını hazırlamaq planından daşındıra biləcək yeganə yol hərbi gücün tətbiqidir. Və hesab edirəm ki, ABŞ başda olmaqla, Qərb İsrailin əli ilə İranın nüvə obyektlərini tam məhv edəcək bir hücum əməliyyatı hazırlayır. Məqsəd yalnız deyilən hədəfləri vurmaqdır. Paralel olaraq Qərb İranın daxildən yenidən coşmasına xidmət edəcək addımlar atmağa rəvac verəcəkdir. İsrailin baş naziri Benjamin Netanyahu bu yaxınlarda "biz tarix boyu farslarla bir yerdə sülh və əmin-amanlıq şəraitində yaşamışıq" kimi fikirləri İranda hakimiyyətdən narazı qüvvələri molla rejiminə qarşı ayağa qaldırmağa hesablanıb. Yeni İrana qarşı

nald Tramp Ağ Evdə kürsüyə oturana qədər tapa biləcək. Bu yerdə Amerikanın hakimiyyətdən getməyə hazırlaşan Bayden hökuməti ilə Tramp hökumətinin istəklərinin üst-üstə düşməsi də diqqətdən qaçmamalıdır".

Keçmiş millət vəkili, siyasi təhlilçi Sona Əliyeva hesab edir ki, Suriyadan sonrakı hədəf İraq, daha sonra İran olacaq: "Əvvəlcə İranın proksiləri İraqdan təmizlənəcək. Bundan sonra ABŞ və İsrail müharibəni İran sərhədlərinin içərisinə daşıyacaq. Hadisələrin gedişatı onu deməyə əsas verir ki, gələn ilin yanvarından etibarən Qərb koalisiyası tamamilə İrana fokslanacaq. Hazırda İran "sağ qalan" yeganə proksisi Yəməndəki husilər üzərindən oyun qurmağa və İsrailə ABŞ-a məhz bu nöqtədən təzyiq etməyə çalışır.

dilə gətirir. Deməli, ABŞ müəyyən kəşfiyyat məlumatlarına malikdir ki, bu cür addımlarda ehtiyatı əldən vermək istəmir. Təbii ki, Tehrandakı rejimin əsas hədəfi İsraildir və Birləşmiş Ştatlar bu qarşıdurmalarda Tel-Əvivin zərər görməsini istəmir. Çox güman ki, hava hücumlarına qədər İranın nüvə mütəxəssisləri və SEPAH-in aparıcı generaları zərərsizləşdiriləcək. Hətta Xamneyinin fiziki məhvi də istisna deyil. ABŞ-ın İrandakı əsas hədəfləri nüvə enerjisi istehsal edən anbarları və raket sığınacaqlarıdır. ABŞ bu taktika ilə İran əhalisini də özündən narazı salmaq istəmir və çox güman ki, minimum mülki itkilərlə molla rejimini arxivə göndərməyə çalışacaq. Hətta İrana hücum yeni ilin ilk saatlarında da mümkündür. Yeni ABŞ ordusu Trampın geli-

şinə qədər Baydenin imzası ilə yeni əməliyyatların dünyəməsinə basa bilər".

Tanınmış siyasətçisi Kənan Rövşənoğlu İrana endiriləcək hər hansı bir zərbənin ciddi fəsadlara yol açacağını düşünür:

"Prezident Donald Trampın İranın nüvə obyektlərinə zərbə endirməklə bağlı açıqlaması variantlardan biri kimi qeyd edilib. Yeni şəraitdən və şərtlərdən asılı olacaq. ABŞ prezidenti deyib ki, İranla müharibə etmək istəmir, amma nüvə obyektlərini vura bilər. İsrailə birlikdə. Məncə, hazırda ABŞ üçün İrana zərbə qədər ciddi problemlər var. Livan və Fələstin müharibəsi və nəticədə xaraba qalıb, Qəzzada hələ də atəşkəs əldə olunmayıb. Suriyada üsyançılar Bəşər Əsədi devirib

hakimiyyəti ələ keçiriblər. Belə bir vəziyyətdə İrana zərbə endirmək Yaxın Şərqdə dibi görünməyən bir fəlakət girdabı yarada bilər. Digər tərəfdən, düşünmürəm ki, hazırda İranla toqquşma ABŞ üçün prioritet mövzudur. İsrail bunu istəyə bilər, amma İsrailin baş nazirinin maraqları hələ ABŞ maraqları demək deyil. İrana zərbə ilk növbədə İsrailin özünü hədəfə çevirə bilər. Hansı ki, bundan əvvəl iki dəfə artıq iranlılar İsraili vurublar. Üstəlik, dediyin kimi, İrana zərbə bölgədə sonu görünməyən bir fəlakət ssenarisinə səbəb ola bilər. Əlbəttə, növbəti mərhələdə ABŞ və müttəfiqləri İrana qarşı addımlar atacaqlar. Amma bunun bu qədər tez və nüvə obyektlərinə zərbə şəklində olması ehtimalı azdır".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Bəşər Əsəd rejiminin çöküşündən sonra ölkənin gələcəyi ilə bağlı qeyri-müəyyənlik qalır. Bu prosesdə əsas rol oynayacaq güclərin, dövlətlərin adı artıq bəlli: Türkiyə, ABŞ, İsrail, Avropa Birliyi. Artıq bu yöndə pozitiv hərəkətlənmə də var.

Ötən həftəsonu Bəhreyn, Böyük Britaniya, Almaniya, Qətər, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, Türkiyə, ABŞ, Fransa, eləcə də Avropa Birliyi və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) Suriya üzrə xüsusi nümayəndəsi Qeyr Pedersen birgə bəyanat yayıb. Sənəddə Suriyanın beynəlxalq təcrid vəziyyətinə son qoymaq şansı olduğu bildirilir. Qeyd olunub ki, bu misli görünməmiş keçid dövründə Suriya xalqını dəstəkləməyə və onlarla işləməyə hazırdırlar.

"Heyət Təhrir əş-Şam"-ın (HTŞ) lideri Əbu Məhəmməd Colani isə ölkə televiziyasına müsahibəsində bildirib ki, Suriyadakı bütün silahlı qrupları ləğv edəcək. O, ölkədə dövlət qeydiyyatında olmayan silahların qalmaqacağını deyib. Colani həmçinin bildirib ki, ətəfi və xalq dəstəkləsə, Suriyanın prezidenti olmağa da hazırdır. O, qanunun aliliyinə əsaslanan dövlət yaratmağa çalışdığını vurğulayıb. Qeyd edib ki, Suriyada demokratik yolla hakimiyyətə gəlməyin yeganə yolu seçki qutusu olmalıdır.

Onun sözlərinə görə, Suriya hakimiyyəti bir sıra ölkələrlə

İranın mühafizəkar dairələri qısa zaman kəsiyində illərin iki müttəfiqini itirdi. İsrail "Hizbullah"-ın liderlərini, komandirlərinin əksəriyyətini öldürərək təşkilatı zəiflətdi, Suriyadakı silahlı qruplar isə Bəşər Əsədi devirdilər. İranda islam inqilabından bu yana Tehran bu iki müttəfiqi vasitəsilə rəqiblərinə meydan sulayırdı. İrandakı mühafizəkar qüvvələr məhz Suriya və "Hizbullah"-ın imkanlarından istifadə edərək İsrailə mübarizə aparırdı. İran Suriyanın hava sahəsindən istifadə edərək İsrailə zərbələr endirirdi. İranın mühafizəkar dairələrinin əlindən bu imkan çıxdı. Birincisi, Suriya üzərindən İranla "Hizbullah" arasında quru əlaqəsi ortadan qaldırıldı. İkincisi, Suriyadakı yeni qurulacaq hakimiyyət ata və oğul Əsəd dövründə olduğu kimi, Tehranla müttəfiq münasibətlər qurmayacaq.

Buna baxmayaraq, Suriyada baş verənlər İranın islahatçı prezidenti Məsud Pezeşkiyanın maraqlarına cavab verir. O, İrandakı mühafizəkar qüvvələrdən fərqli olaraq İranın məhdud maliyyə resurslarının ölkə

Suriya üçün "Yol xəritəsi" - prezident o ola bilər

Azərbaycan və Türkiyə eyni mövqedə; "Milyonlarla suriyalıya sığınacaq verməsi də Ankara üçün faydalı oldu"

reaksiya verdi. Baş nazir Nikol Paşinyan Suriyaya heyət göndərdi. Bundan məmnun qalan Əsədin Ermənistanı verdiyi dəstək İran amili ilə də bağlıdır. İranın dostları və tərəfdaşları avtomatik Əsədin də dostları və tərəfdaşları, düşmənləri isə onun da düşmənləri idi. Əsəd Azərbaycan-Türkiyə müttəfiqiliyinə Tehranın prizmasından baxırdı. Ermənilər Əsədin siyasində sadıq dostlarını itirdilər.

Ermənistanın keçmiş prezidenti Serj Sərkisyanın keçmiş mətbuat katibi Samvel Fər-

Elxan Şahinoğlunun fikrincə, Əsəd rejiminin süqutu Suriyanın problemlərinin və ərazi bütövlüyünün təmini anlamına gəlmir: "Suriyaya qonşu İraqda Səddam Hüseyn rejiminin devrilməsi bu ölkənin problemlərini azaltmadı. Oxşar vəziyyət Suriyada yarana bilər. Önemli olan Azərbaycanın strateji müttəfiqi Türkiyənin Suriyada maraqlarının təmin edilməsidir. Bunlardan biri Suriya ərazisində terrorçu PKK və ona bağlı silahlı qrupların neytrallaşdırılmasıdır, digəri yerli türkmənlərin təbii haqlarının bərpasıdır. Ermənistan vaxtilə Əsəddən yana oldu, yanıdı, indi Azərbaycanın növbəsidir, Türkiyə ilə birgə Suriyadakı qardaş türkmənlərdən yana olmalıyıq.

Türkiyə və Azərbaycan prezidentlərinin son telefon danışığı zamanı Suriyadakı vəziyyətin müzakirəsi, ardınca da Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin Suriya ilə bağlı bəyanatı baş verənlərin Azərbaycanla da əlaqəsinin olduğunu göstərir. Azərbaycanın strateji müttəfiqi Türkiyənin Suriyada mövqelərinin güclənməsi bölgədəki vəziyyəti dəyişəcək. Rusiya və İran Suriyada yanlış tərəfi seçdilər və itirdilər. Türkiyə isə bu illər ərzində səbr nümayiş etdirdi və sonda qazanan ölkə oldu.

Türkiyənin kəşfiyyat xidmətinin rəhbəri İbrahim Kalın Dəməşqə səfər etdi. Bu, Suriyada Əsəd rejimi devrildikdən sonra Suriyaya gedən ilk xarici heyət idi. Suriyada müvəqqəti hökumət fəaliyyətə başlayıb. Bu hökumət insanlارın sosial problemlərini həll etməli və müharibə zamanı dağılan infrastrukturunu bərpa etməlidir. Ancaq bunun üçün Suriyanın resursları məhduddur. Suriyanın dəstəyə ehtiyacı var. Ona görə Dəməşqdəki rejim ilk olaraq Ankaraya müraciət edib. Bu, Türkiyənin də xeyrinədir. Türkiyə Əsəddən sonrakı dövrdə Suriyada əsas rollardan birini oynayacaq. Rusiya və ABŞ Suriya məsələsində Türkiyə ilə məsləhətləşmək məcburiyyətindədirlər. Təsədüfi deyil ki, ABŞ dövlət katibi Entoni Blinken Türkiyəyə səfər etdi. Avropa liderləri də Suriya məsələsində Türkiyə rəsmiləri ilə məsləhətləşirlər. Türkiyənin illər öncə milyonlarla suriyalıya sığınacaq verməsi də hazırda Ankara üçün faydalı oldu. Dolanışiq imkanı qazanan və türk dilini öyrənərək geri qayıdan suriyalılar vətənlərində Türkiyənin lobbicisinə çevriləcək.

Vuçiç: "Əsəd kimi ölkəmdən qaçmayacağam"

Serbiyanın Novi Sad şəhərində qatar stansiyasının damının uçması nəticəsində 15 nəfər ölüb. Hadisədən sonra ölkədə korrupsiya və səhlənkarlığa qarşı genişmiqyaslı etirazlar başlayıb.

Musavat.com xəbər verir ki, prezident Aleksandar Vuçiç etirazların Qərbdən maliyyələşdirildiyini və onu devirmək məqsədi güddüyünü iddia edib.

O, Serbiya uğrunda döyüşəcəyini və heç vaxt ölkəsinə xəyanət etməyəcəyini deyib.

Müxalifət Vuçiçi Suriyada hakimiyyətdən devrilən Əsədlə müqayisə edib, onun ölkəni tərk edə biləcəyini irəli sürüb. Vuçiç isə "Mən heç yere qaçmayacağam", - cavabını verib.

Qeyd edək ki, Serbiya hökuməti Rusiya və Çinlə yaxın əlaqələrini qoruyaraq Avropa Birliyinə üzvlüyə çalışır.

[Musavat.com](https://musavat.com)

Politoloq bildirir ki, Türkiyənin Suriyada maraqlarının təmin edilməsi Azərbaycanın da maraqlarına cavab verir: "Türkiyənin hədəflərindən Suriya ərazisində terrorçu PKK və ona bağlı silahlı qrupların neytrallaşdırılmasıdır, digəri yerli türkmənlərin təbii haqlarının bərpasıdır. Ermənistan vaxtilə Əsəddən yana oldu, yanıdı, indi Azərbaycanın növbəsidir, Türkiyə ilə birgə Suriyadakı qardaş türkmənlərdən yana olmalıyıq. Azərbaycan Türkiyənin Suriyada humanitar aksiyalarında yer ala bilər. Suriya infrastrukturunun yenidən qurulmasında Türkiyə şirkətləri ilə birgə Azərbaycan şirkətləri də iştirak edə bilər. Azərbaycan Suriyada səfirliyinin fəaliyyətini bərpa edəcək. Türkiyənin Suriyada mövqelərinin möhkəmlənməsi Ankaranın Cənubi Qafqazda da mövqelərini möhkəmləndirəcək. Bunu Ermənistanda da anlayırlar. Odur ki, Ermənistan hökuməti konstitusiyada dəyişiklik edib nə qədər tez Azərbaycanla sülh sazişi imzalarsa, bir o qədər onun üçün faydalı olacaq. Ermənistanın Azərbaycanla sülh sazişi imzalaması Türkiyə ilə sərhədin açılması və diplomatik münasibətlərin qurulmasına da şərait yaradacaq".

Siyasi şərhçi Kənan Rövşənoğlu isə qeyd edib: "Türkiyə hazırda Suriyada üsyançıları dəstəkləyən əsas ölkədir və yəqin ki, Suriyanın yenidən qurulmasında iştirak edəcək. Lakin hazırda Suriyanın qarşısında çox ciddi problemlər var, ölkə və onun yeni sahibləri bu problemləri həll etməlidir. Suriyada 1,5 milyon cıvırnda türkmən yaşayır, onlar əsasən Türkiyə ilə yaxın əlaqələrə malikdirlər. Amma əlbəttə, Azərbaycan da gələcəkdə Suriya türkmənlərinə hansısa dəstək göstərə bilər. Məsələn, kəndlərin bərpa olunması və ya hər hansı maddi yardım və sair kimi. Amma Suriyada türkmənlər ayrıca bir muxtariyyət və ya özünüidarə orqanına malik olmadığı üçün sadəcə türkmənlərə maddi yardım etmək çətinidir. Mümkündür ki, Azərbaycan da Türkiyənin istəyi ilə Suriyanın yenidən inşasına maddi dəstək göstərsin. Amma bunun üçün hələ vaxt var. Çünki hazırda hərbi-siyasi problemləri aradan qaldırmaq, siyasi keçidi təmin etmək lazımdır. Azərbaycan isə Suriya ilə birbaşa qonşuluq əlaqələri və regionda xüsusi maraqları olmayan ölkə olduğu üçün prosesdə iştirak etmir. Qeyd olunan region ölkələri və eləcə də ABŞ, Al hazırda bu prosesdə iştirak edir".

[Xatidə GƏRAY, "Yeni Müsavat"](https://musavat.com)

birgə müdafiyyə dair sazişlər bağlamaq və strateji əlaqələr qurmaq niyyətindədir. Lakin o, ölkə adı çəkməyib. Ancaq şübhə yox ki, həmin ölkələrin arasında qardaş Türkiyə öndə gəlir.

Ümumiyyətlə, Suriyada həm də çoxmilyonlu türk əhalinin yaşadığını nəzərə alsaq, bu məsələlərə, Suriya üçün "yol xəritəsi"ne Türkiyə və Azərbaycanın töhfəsi, dəstəyi nədən ibarət ola bilər?

Politoloq Elxan Şahinoğlu mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışib. Politoloq qeyd edib ki, Suriyada yeni mərhələ başlayır və ölkədə müxtəlif dirlərin və məzhəblərin ortaq məxrəcə gələrək hamının dəstəklədiyi hakimiyyət formalaşdırılması bu ölkə üçün ən ideal variantdır: "Ancaq təəssüf ki, biz hər zaman Yaxın Şərqdə fərqli örnəklərin şahidi olmuşuq. Suriya üçün ən pisi odur ki, bu ölkədə müxtəlif dövlətlərin maraqları kəsişir. Böyük oyunçular Suriyada pay sahibi olmağa çalışırlar. Suriyada ABŞ və İsrailin maraqları Rusiya və İranın, o cümlədən Türkiyənin maraqları ilə tərs münasibətdir.

daxilində istifadə olunmasının tələfiyədir. Halbuki mühafizəkar qüvvələr İranda yaşayanların ağır iqtisadi və sosial vəziyyətinə rəğmən, Əsəd rejiminin və "Hizbullah"-ın ayaqda qalması üçün hər il on milyardlarla dollar xərcləyirdi. Pezeşkiyan bundan sonra həmin milyardların İranda xərclənməsinə çalışacaq. Suriya olayları İranı başqa dövlətlərin daxili işlərinə qarışmaqdan və bölgədəki silahlı qrupları dəstəkləməkdən çəkəndir. Əks halda, dəyişikliklər Suriya ilə yekunlaşmayacaq.

"Ermənistanın problemləri bizə yad deyil və biz Ermənistanın yanındayıq" - bunu Suriya prezidenti Bəşər Əsəd ötən ilin noyabrın Dəməşqdə qəbul etdiyi Ermənistan parlamentinin vitse-spikeri Hakob Arşakyanı söyləmişdi. Bu, təbii. Ermənilər Əsəd rejiminə sıx bağlı idilər. Suriyada yaşayan ermənilər Əsədin ordusunda xidmət edirdilər. Rusiya prezidenti Vladimir Putin Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatı üzvlərindən Rusiya ilə birgə Suriyaya hərbi göndərməyi xahiş etdikdə, KTMT ölkələrindən təkəcə Ermənistan müsbət

manyar Suriyadakı son hadisələr fonunda Bəşər Əsədin 2009-cu ildə İrəvana səfərini xatırlayaraq bunları yazdı: "Bəşər Əsəd Serj Sərkisyanı deyib ki, Dəməşq Ankara ilə münasibətləri normalaşdırmağa başladığına görə "erməni soyqırımını" tanıya bilməyəcək. Serj Sərkisyan Əsədə cavab olaraq dedi ki, "Siz türkləri yaxşı tanıyırsınız, nəticələr fərqli ola bilər". Mən 2014-cü ildə deputat kimi Ermənistan parlamentinin nümayəndə heyətinin rəhbəri kimi Dəməşqə səfər etdim. Bəşər Əsədlə görüşdük. Əsəd mənə dedi ki, Serj Sərkisyan haqlı idi, mən türkləri yaxşı tanıyıram".

Samvel Fərmanyan bunları ona görə xatırlayıb ki, guya Bəşər Əsədi Türkiyə devirib. Suriyada 14 il bundan əvvəl başlayan qanlı hadisələrin Türkiyə ilə əlaqəsi yoxdur, insanlar rejimə qarşı ayağa qalxmışdılar. Əsəd rejimi onlara qarşı gücdən istifadə etdi. Buna baxmayaraq, Ermənistanın siyasəti qüvvələr heç zaman Əsədin xalqına qarşı törətdiyi qətləmlərdən danışmadılar. Çünki Moskva və Tehran kimi İrəvan da Əsədi müttəfiq sayırdı".

Medvedyevdən yeni müharibə anonsu

Moldova və Qazaxıstanla bağlı təhdidlər var; ekspertlərin fikirləri isə fərqlidir

Rusiya Təhlükəsizlik Şurasının sədr müavini, “Vahid Rusiya” Partiyasının sədri Dmitri Medvedyev Rusiyanın tərkibində qonşu ölkələrin əraziləri hesabına yeni regionların yaranmasını istisna etməyib. Bu barədə o, dekabrın 14-də partiyanın qurultayında çıxışı zamanı bildirib.

“Yeri gəlmişkən, bu təcrübə (Donbas və Novorossiyanın Rusiyaya ilhaqı - red.) bizə yenə lazım ola bilər, əgər ölkəmizin tərkibinə yeni, çox yaxın regionlar əlavə olunarsa. Bu ki mümkündür”, - deyərək Medvedyev faktiki bəzi qonşu postsovet ölkələrini (Moldova ruslar yaşayan Dnestryanı bölgə, Qazaxıstanın şimalı) nəzərdə tutaraq deyib. Necə deyirlər, iştah dış altındadır...

Yada salaq ki, 2022-ci il fevralın 21-də Rusiya tanınmamış Donetsk və Luqansk xalq respublikalarının (DXR və LXR) müstəqilliyini tanıyıb, fevralın 24-də “Donbasdan kömək istənilməsinə cavab olaraq” Ukraynanın qanuni ərazilərinə hərbi müdaxiləyə başlayıb. 2022-ci ilin sentyabrında orada referendum keçiriləndən sonra prezident Vladimir Putin və DXR, LXR, Zaporozhye və Xerson vilayətlərinin rəhbərləri bu regionların Rusiyanın tərkibinə daxil edilməsi haqqında sənədləri imzalayıblar. Putinin ən yaxın adamlarından sayılan Medvedyev bununla nəyin anonsunu verir? Ukraynadan sonra sıra Moldova və Qazaxıstanı çatacaq? Cənubi Qafqaza da hər hansı təhlükə varmı?

AMİP Ali Məclisinin sədri, politoloq Rəşad Bayramov “Yeni Müsavat”-a bildirdi ki, tez-tez öz açıqlamalarında SSRİ-nin süqutunu tarixi və bağışlanılmaz səhv adlandıran Putinin keçmiş sovet respublikalarını yəni Rusiyanın çetəri altında birləşdirmək kimi arzuları hər

zaman olub: “Uzun illər ərzində ayrı-ayrı bölgələrdə separatizm dəstək verərək bu və ya digər ölkəyə təzyiq vasitələri yaratmağa çalışın. Rusiya üçün separatizm öz maraqlarını təmin etmək üçün bir vasitə olub. O baxımdan Putinin yaxın silahdaşı Medvedyevin bu cür açıqlamaları çıxış etməsi və qonşu ölkələrin ərazisi hesabına Rusiyanın böyüməsinin mümkünlüyünə dair fikirləri ilk baxışdan diqqətləri Dnestryanı problemi olan Moldovaya, Abxaziya və Cənubi Osetiya problemi olan Gürcüstana, Şimali Qazaxıstan vilayətinə yönəldir.

Dnestryanı bölgə, eləcə də Abxaziya və Cənubi Osetiyanın Moldova və Gürcüstana qarşı təzyiq aləti olduğu məlumdur. Rusiya ilə sərhəddə olan Şimali Qazaxıstanın Petropavlovsk şəhərinin də zaman-zaman separatizm meyillərinin ortaya çıxdığı məlumdur. Elə keçən il Petropavlovsk şəhərinin bir qrup sakininin müstəqil “şəhər xalq şurası”nın yaradıldığını elan edən videogörüntülər yayması və videoda “şura üzvləri”nin özlərinin “müstəqilliyini, muxtariyyətini və suverenliyini” bəyan etməsi bunun bariz sübutudur. Məhz bu hadisədən sonra Qazaxıstan parlamentinin bir qrup deputatı Petropavlovsk şəhərinin rus dilində olan adının dəyişdirilməsinə və Qızılcar adlandırılmasını təklif etmişdilər. Başqa sözlə desək, Putin Rusiyanı müvafiq ərazilər hesabına Rusiyaya yeni

regionların daxil edilməsini hər zaman istəyib. Amma bunun indiki mərhələdə mümkün olmayacağını elə bu bəyanatlarla çıxış edən Medvedyev öz də kifayət qədər yaxşı dərk edir. Sanksiyalar səbəbilə iqtisadi cəhətdən xeyli geriləmiş, hərbi potensialı kifayət qədər zəifləmiş Rusiyanın indiki yeni ərazilər uğrunda mübarizəyə girişməsi inandırıcı deyil. Əsas Rusiyanın belə gücü olsaydı o zaman uzun illər ərzində milyardlarla vəsait sərf edərək öz maraqlarını təmin etdiyi Suriyadakı mövqelərini qorumaq üçün addımlar atardı. Aralıq dənizindəki yeganə hərbi bazasını belə müdafiə etmək imkanlarını itirmiş Rusiya üçün indiki Moldovaya və ya TDT üzvü olan Qazaxıstan qarşı hansısa addımlar atması mümkün deyil.

Azərbaycana gəldikdə isə biz 44 günlük vətən savaşını və ardınca da antiterror əməliyyatı ilə ölkədəki separatçı rejimi süquta uğratmışıq. Rusiya tərəfindən yeni separatizm meyilləri formalaşdırmaq cəhdləri olacaqsansa, onun da öhdəsindən gəlmək üçün imkanlarımız var. Başqa sözlə desək, bu gün Rusiyanın Azərbaycana qarşı ərazi iddiaları üçün hər hansı bəhanəsi belə yoxdur. Üstəgəl, Rusiya üçün indiki Azərbaycanla münasibətləri korlamaq heç bir halda rəsmi Kremlin maraqlarına cavab verməz. Buraya NATO üzvü olan Türkiyə faktorunu da əlavə etdikdə Rusiya tərəfindən hər hansı təhlükənin mümkün olmadığı ilə bağlı fikir yürüdə bilərik. Yeni Rusiyanın sadaladığım istiqamətlərdə hansı arzularının olma-

sından asılı olmayaraq indiki halda bunu reallığa çevirmək mümkün deyil”.

Ədalət, Hüquq, Demokratiya Partiyası sədrinin müavini Niyaməddin Orduxanlı Azərbaycana heç bir təhlükə görmür: “Amerikanın Suriyanı, Livanı, İraqı işğal etməsi, Rusiyanın da qonşu ölkələri işğal etməsi üçün stimül yaradır. Hər iki ölkə işğalçılıqla məşğuldur. Hər iki ölkə heç bir beynəlxalq hüquq normaları tanımadan zəif və kiçik ölkələri işğal edirlər, o ölkələrin təbii sərvətlərini, neft, qaz, qızıl və s. mənimsəyirlər. Sanki kənardan guya Amerika ilə Rusiya arasında gərgin mübarizə gedir. Ancaq bir-birləri ilə razılaşdırılmış addımların atılmasını görürük. Trump prezident seçildəndən sonra Rusiya öz qonşularını Suriyadan çıxartdı. Bəşər Əsəd Rusiyaya qaçdı. İndi də Ukrayna prezidenti Zelenski sülhdən danışır. Bu mənada kiçik dövlətlər və xalqlar iki dövlətdən çox ziyan çəkir. Rusiyanın Azərbaycanı işğal etməsinə gəldikdə isə, bunu mümkün hesab edə bilməyirəm. Bu gün cənab Prezident İlham Əliyevin sayəsində Rusiya ilə ikitərəfli çox yüksək səviyyəli əməkdaşlıq yaranıb. Konkret olaraq Vladimir Putin çox yaxşı bilir ki, Azərbaycan, Türkiyə bugünkü vəziyyətdə Rusiya üçün çox önəmli dövlətdir. Rusiya Qərbin ən ağır sanksiyaları altında olduğu halda nə Azərbaycan, nə də Türkiyə bu proseslərə qoşulmadı. Rusiya ilə Azərbaycan mütəfəqqiliyə dair sənədlər də imzalayıb. Bu gün həm də Amerika Avropa ölkələrinə Rusiyanı qorxulu bir kabus kimi təqdim edib, öz iqtisadi və digər maraqlarını təmin etmiş olur”.

Beynəlxalq münasibətlər üzrə şərhçi Şəhla Cəlilzadə qeyd etdi ki, Rusiya ilə oynamaq bir dövlətin öz taleyi ilə oynamasına bərabərdir: “Ukraynada müharibə başlayandan cəmi 7 ay sonra, 2022-ci ilin sentyabrında Donetsk, Luqansk, Zaporozhye və Xersonun Rusiyaya ilhaqı baş tutdu. Rusiya hazırda Ukraynanın 20%-dən çox ərazisini işğal etmiş haldadır. Belə ki, Ukraynanın Türkiyədəki səfəri deyib ki, dövlətlər Ukraynanı atəşkəsə səsləyirlər, lakin anlamırlar ki, belə olan halda ölkənin 25%-i Rusiyanın nə-

Əsədin Moskvaya daşdığı 2 ton avro - gerçəklik, yoxsa...

Rusiya Federasiya Şurasının beynəlxalq əlaqələr komitəsinin sədri Qriqori Karasin devrilmiş prezident Bəşər Əsədin hakimiyyətdə olduğu 2018-2019-cu illərdə Suriya Mərkəzi Bankının Moskvaya milyonlarla dollar nağd pulla dolu bir neçə təyyarə göndərməsi barədə “Financial Times”-in xəbərləri ilə bağlı diqqətli olmağa çağırıb.

Musavat.com Lenta.ru-ya istinadla xəbər verir ki, senator bu barədə yazılanları manipulyasiya adlandırır. “Məncə, bunun “Financial Times”-də dərc olunması onu manipulyasiya etmək, müvafiq qiymətləndirmələr, müvafiq şərhlər vermək üçün media məkanına sərfəli versiyanın daxil edilməsi üzrə klassik əməliyyatdır. Qalan hər şey ardınca gələcək. Gəlin görək bu məlumat nə dərəcədə doğrudur və niyə indi yayılıb”, - Karasin cavab verib.

Senator təklif edib ki, nəşr birbaşa Əsədə və Moskvaya qarşı yönəli bilər.

“Burada tədbirlər kompleksini şərh etmək olar. Amma hələlik bizim buna çox diqqətlə yanaşmamız lazımdır”, - deyərək o yekunlaşdırıb.

Daha əvvəl “Financial Times” məxfi sənədlərə istinadən yazıb ki, Suriya Mərkəzi Bankı 2018-2019-cu illərdə Moskvaya milyonlarla dollar nağd pulla bir neçə təyyarə göndərmiş. Qəzetin Suriya Mərkəzi Bankının daxili statistikasına əsasən, o zaman daxili ehtiyatlar “demək olar ki, sıfır” idi. Əsəd hökuməti Rusiyaya 100 dollar və 500 avro nominalında iki ton əsginas göndərmiş. Ümumilikdə bu pul 250 milyon dollara bərabər olub.

Musavat.com

zarəti altında qalacaq. Coğrafiya tələbi və Rusiya ilə oynamaq bir dövlətin öz taleyi ilə oynamasına bərabərdir. Buna görədir ki, Rusiya ilə qonşu olan dövlətlərin hər biri bu faktı nəzərə almalıdır. Azərbaycan 1994-cü ildən bəri geosiyasi reallıqları nəzərə alıb və bu siyasət bizi Vətən müharibəsində qələbəyə gətirdi. Rusiya Federasiyası Təhlükəsizlik Şurasının sədr müavini, eks-prezident Dmitri Medvedyevin “başqa qonşu ölkələrə də girə bilər” deməsi keçmiş SSRİ-dən qalma qaynaq münasibəti ocaqlarından faydalanması deməkdir. Bu münasibəti ocaqları da əhatə edirsə, indiki xüsusilə Transnistriya (Moldovada), Abxaziya və Cənubi Osetiya (Gürcüstanda) qeyd oluna bilər. Bilirik ki, Gürcüstanda hazırda tarixi hadisələr yaşanır. Dekabrın 10-da “Gürcü Arzusu” Partiyasından yeni prezident seçilsə də, əvvəlki prezident Salome Zurbixşvili vəzifəsini tərk etməyəcəyini bəyan edib. Xüsusilə Qərbin dəstəyi ilə Gürcüstan daxili müharibəyə yuxarıdan bələdçi olmaqla Rusiyanın təbii olaraq ilk addım kimi bəhs olunan bölgələrin ilhaqı ilə nəticələnməkdir. Gürcüstanla eyni gündə Aİ üzvlüyü nə müraciət edən daha bir postsovet ölkəsi Moldovadır. Moldova Aİ-yə üzv qəbul edilərsə, avtomatik olaraq Transnistriyada 2006-cı ildə keçirilən referendumun nəticələri icra olunacaq. Nəticə-

lərə görə burada yaşayan əhalinin 97,2%-i müstəqillik və Rusiya ilə assosiativ birlik üçün səs vermişdi. Həmçinin Rusiya Moldovaya qazsız buraxmaqla da hədələyir. Hətta bugünlərdə Moldova parlamentinin enerji sektorunda “fövqəladə vəziyyət” elan etməyi qeyd etmək olar. Beləliklə, Rusiyanın Avropaya üz tutan qonşuları 20-25% torpaq itkisi ilə üzləşir. Ukrayna ssenarisi digərləri üçün də keçərlidir və bunun üçün Rusiyanın resursları var. Avropa böhran anlarında həmişə alternativ mənbə axtarışında ölkəmizə üz tutur. Elə bu səbəblərdən ki, 2022-ci ilin iyulunda Aİ-Azərbaycan enerji sazişi imzalanmış və Avropa Azərbaycanından qaz idxalını 2 dəfə artırıb. Cənub Qaz Dəhlizinin yeni interkonnektorlarla genişləndirilməsi və Moldovanın da enerji təminatında rol oynayan “vertikal qaz dəhlizinin” yaradılması üzərində iş gedir. Həmçinin “Yaşıl Enerji Dəhlizi” layihəsi çərçivəsində Moldovanın ölkəmizlə enerji əməkdaşlığını genişləndirməsi onun üçün mühüm bir “əlavə dəstək” mexanizmi olacaq. Beləliklə, Azərbaycan bloklara qoşulmayaraq öz xarici siyasətini milli maraqlarının təminatı üzərindən gerçəkləşdirir ki, bu da digər dövlətlərin ölkəmizə olan ehtiyacı fonunda bərabərtərəfli əməkdaşlığın artırılmasına və yeni imkanların yaradılmasına töhfə verir”.

Q Cavanşir ABBASLI, “Yeni Müsavat”

DYP sürücülərə xəbərdarlıq etdi

Daxili İşlər Nazirliyinin Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsi qış aylarında yollarda meydana gələ biləcək qəzalardan və müxtəlif xoşagəlməz halların qarşısının alınması məqsədilə sürücülərə xəbərdarlıq edib.

Bildirilib ki, qış mövsümünün başlaması ilə əlaqədar sürücülər və avtomobil sahibləri nəqliyyat vasitələrinin texniki vəziyyətinə, avtomobillərin şinlərinə diqqət yetirməlidirlər: "15 oktyabrda Quba və Göygöl rayonları ərazisində təkərləri mövsümə uyğun olmayan avtomobillərlə törədilmiş 2 yol-nəqliyyat hadisəsində 2 nəfərin həyatını itirməsi, 4 nəfərin isə xəsarət alması bir daha qeyd olunan məsələnin diqqətdə saxlanılmasını tələb edir. Qanunvericiliyə əsasən, avtomobil şinlərinin protektorundakı naxışların qalmış hündürlüyü müəyyən olunmuş normalara cavab verməlidir. Belə ki, minik avtomobilləri üçün şinlərin protektorlarındakı naxışların qalmış hündürlüyü 1,6 mm, yük avtomobillərində 1 mm, avtobuslarda 2 mm, motosiklet və mopedlərdə isə 0,8 mm-dən az olmamalıdır. Həmçinin eyni ox üzrə müxtəlif naxışlı şinlərdən istifadə olunmamalıdır. Bu normalar gözlənilmədikdə həmin nəqliyyat vasitələrinin istismarı qadağan olunacaq və idarəetmədən kənarlaşdırılacaq.

Mövsümlə əlaqədar olaraq istənilən vaxt hava şəraiti qəfildən dəyişə, qar yağa bilər. Artıq respublikanın bir sıra dağətəyi rayonlarında yolların səthinin buz bağlaması müşahidə olunur. Sürücülərə tövsiyə olunur ki, texniki vəziyyəti nasaz olan, şinləri normalara cavab verməyən avtomobillərlə yola çıxmasınlar.

Sürücülərdən qış üçün təkər və işıq faralarını uyğun hala gətirmələri, avtomobillərdə olması lazımı avadanlıqları (zəncir, dartı kəndiri və s.) təmin etmələri, təqib məsafəsinə diqqət edərək məcbur qalmadıqca ötmə hərəkəti etməmələri, dumanlı hava şəraitində gündüz saatlarında yaxını göstərən faraları yandırmaları tövsiyə olunur.

Sürücülər xüsusilə yağıntı düşən ərazilərdə sürət həddini meteoroloji və yoldakı şəraitə uyğun seçməlidirlər".

Dünyada insan alveri qurbanlarının sayı yenidən artır. Bu barədə BMT-nin Narkotiklər və Cinayətkarlığa qarşı Mübarizə Ofisinin 156 ölkəni əhatə edən hesabatında deyilir.

Qeyd olunur ki, COVID pandemiyası dövründə bu göstərici azalsa da, 2022-ci ildə 25 faiz artıb. Əsas səbəblər kimi yoxsulluq, silahlı münaqişələr və iqlim böhranı göstərilir. Hesabatda xüsusilə uşaqların istismarı və məcburi əmək cinayətlərinin artması vurğulanır. BMT-nin Narkotiklər və Cinayətkarlığa qarşı Mübarizə Ofisinin icraçı direktoru Qada Valinin sözlərinə görə, cinayətkarlar getdikcə daha çox adamı məcburi əməyə, o cümlədən mürəkkəb onlayn fırıldaqçılıq və kibercinayətlərə cəlb edir. Qadınlar və qızlar cinsi istismar və gender

Əsaslı zorakılıq təhlükəsi ilə

üzləşirlər. Araşdırmalar göstərir ki, insan alveri qurbanlarının 61 faizi qadınlar və qızlardır.

Bəs Azərbaycanda bu sahədə, o cümlədən insan alveri və qadına qarşı zorakılıqlarla bağlı vəziyyət necədir? Başa çatmaqda olan ildə ötən illə müqayisədə konkret olaraq qadına, anaya, qıza qarşı zorakılıq halları artıb, yoxsa azalıb? Belə hallara rəvac verən əsas səbəblər, amillər nədir? Qanunlarımızda boşluqlar varmı? Milli mentalitet və yazıl-daqqılıq və kibercinayətlərə cəlb edir. Qadınlar və qızlar cinsi istismar və gender

hissəsi öz hüquqlarını bil-mədiyinə və qorxu, utanc hissi keçirdiyinə görə kömək istəməyə çəkinir. Qeyd edilir ki, bu problemin geniş icti-

şəxslərin əksəriyyəti kişilər, zərərçəkmiş şəxslərin isə çoxu qadınlar olub. Ümumiyyətlə, Azərbaycanda qadınlara və qızlara

hüquq-müdafiə mexanizmlərinə və zorakılığın qarşısının alınması üçün təcili qadağanedici əməllər kimi addımların genişləndiril-

məcbur edilərək xarici ölkələrə göndərilir və cinsi istismar hədəfinə çevrilirlər.

Cinsi istismar, xüsusən aztəminatlı və ya zorakılıq

Dünyada insan alverinin qurbanları artır - Azərbaycanda isə...

Mahirə Əmirhüseynova: "Gənc qızlar "xaricdə təhsil" adı ilə də insan alverinin qurbanına çevrilirlər"

maiyyət tərəfindən anlaşılmaması və qurbanların müdafiəsi sahəsində boşluqlar qalmaqdadır.

Qeyd edək ki, 2023-cü ildə Daxili İşlər Nazirliyində məişət zorakılığı ilə bağlı 9389 müraciət qeydə alınıb. Bu, Milli Məclisin Ailə, qadın və uşaq məsələləri komitəsinin iclasında müzakirəyə çıxarılan "Azərbaycan Respublikasının Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin 2023-cü il

üzrə Məlumatı"nda əksini tapıb. Qeyd edilib ki, 2022-ci ildə bu rəqəm 9864 olub. Bu da məişət zorakılığı ilə bağlı müraciətlərin azaldığını göstərir. Ailə münaqişəsi zəminində Daxili İşlər Nazirliyinə daxil olmuş məlumatlar üzrə görülən operativ cavab tədbirləri ilə 9389 hüquqazidd əməllər nəticəsində 1513 zərərçəkmiş şəxs (qadın 1224; kişi 289) müəyyən edilib. Statistik rəqəmlər göstərir ki, məişət zorakılığı ilə bağlı cinayət törətmiş

qarşı zorakılıq halları ciddi sosial məsələlərdən biri olaraq qalır. Ekspertlər qeyd edir ki, zorakılığın əsas səbəblərindən biri sosial və iqtisadi problemlər, gender stereotipləri, milli mentalitet, hüquq-müdafiə sistemindəki boşluqlar və bu məsələlərə laqeyd yanaşmadır. Milli mentalitet bəzən qadınlara qarşı zorakılığın bəraəti kimi istifadə edilir və bu da zorakılıq hallarının aradan qaldırılmasını çətinləşdirir.

Azərbaycan qanunvericiliyi məişət zorakılığının qarşısının alınması üçün tədbirləri nəzərdə tutur. Amma beynəlxalq standartlarla müqayisədə bir sıra boşluqlar var, xüsusilə də qurbanların təcili müdafiəsi və kompensasiya hüquqları sahəsində. Qeyd edilir ki, Azərbaycan İstanbul Konvensiyasına qoşulmayıb, lakin bu, zorakılıq hallarının effektiv qarşısının alınması üçün vacib addım sayılardı.

2020-2023-cü illər üçün qəbul olunan Milli Fəaliyyət Planına baxmayaraq, bu sahədə bəzi təkmilləşmələrə ehtiyacın olduğu bildirilir. Maarifləndirmə tədbirlərinə,

məsini ehtiyac duyulur. Problemlərin həlli üçün həm qanunların effektiv tətbiqi, həm də sosial yanaşmaların dəyişdirilməsi tələb olunur. Xüsusilə maarifləndirmənin artırılması, iqtisadi müstəqillik təmin edən layihələr və psixoloji dəstək xidmətlərinin yaradılması mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi yanında İctimai Şuranın sədr müavini, İnsan Alverinə Qarşı Mübarizə üzrə QHT Koalisiyasının sədri Mahirə Əmirhüseynova mövzu ilə bağlı "Yeni Məsavət"ə fikirlərini bölüşüb: "İnsan alveri problemi global miqyasda ciddi sosial məsələdir. İnsan alveri ilə bağlı əsasən cinsi istismar, məcburi əməyin istismarı, eləcə də məcburi nikahlar və uşaq əməyindən sui-istifadə halları müşahidə olunur. Əsasən qadınlar və qızlar insan alveri qurbanlarının böyük hissəsini təşkil edir. Onlar aldadılaraq və ya

hallarından qaçmağa çalışan qadınlar daha həssasdır. Kişilər, qadınlar və uşaqlar məcburi işçi qüvvəsi kimi istifadə oluna bilər. Bu, əsasən kənd təsərrüfatı, tikinti və ya ev xidmətlərində baş verir. Qurbanların bir çoxu savadsızlıq və ya iqtisadi çətinliklər səbəbindən belə şərtlərə məcbur qalır. Məcburi nikahlar insan alverinin xüsusi formalarından biridir. Qadınlar əsasən iş yerlərində yüksək maaş, gözəl yaşayış vədləri ilə aldadılırlar. Gənc qızlar bəzi hallarda ailələri tərəfindən zorla evləndirilməyə məcbur edilir, bu da onların hüquqlarını ciddi şəkildə pozur. Gənc qızlar xaricdə təhsil adı ilə insan alverinin qurbanına çevrilirlər".

Koalisiya sədri əlavə edib ki, qadınlara qarşı zorakılıq bu gün narahatlıq doğuran məsələdir: "İnternetin ailələrin dağılmasında mənfi təsirini də xüsusi vurğulamaq lazımdır. Azyaşlı uşaqlar isə bəzən dilənçilik, ağır əmək və ya digər qanunsuz fəaliyyətlərdə istismar edilir. Uşaqların insan alveri riski yüksəkdir, xüsusən valideyn qayğısından məhrum olan uşaqlar daha çox təsirə məruz qalır. Azərbaycan insan alverinə qarşı müxtəlif milli və beynəlxalq proqramlarda iştirak edir. Qanunvericiliyə görə, insan alveri cinayət sayılır və ağır cəza tədbirləri nəzərdə tutulur. Milli fəaliyyət planında da insan alveri ilə mübarizəyə dair dövlət proqramı qurbanların hüquqlarını qorumağı, təhsil və ictimai maarifləndirmə vasitəsilə belə halların qarşısını almağı nəzərdə tutur. Ölkəmizdə insan alveri qurbanlarına sığınacaq, tibbi və psixoloji dəstək göstərən mərkəzlər fəaliyyət göstərir. İnsan Alverinə Qarşı Mübarizə üzrə QHT Koalisiyası da əhali arasında maarifləndirmə işi apararaq insanları ehtiyatlı olmağa çağırır".

□ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni Məsavət"

Elan:

26.07.2024-cü il tarixdə DSX tərəfindən Qasimov Səddam Məmməd oğluna verilmiş DSX № 0016281 sayılı xidməti vəsiqə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan paytaxtı oktyabr ayında mobil internetin sürətinə görə 71,54 MB/S sürətlə 158 şəhər arasında sentyabr ayına nisbətən 5 pillə geriləyərək 76-cı oldu. Şəhərlər arasında mobil internetin sürətinə görə birinci yeri Əbu-Dabi (478,83 MB/S), sonuncu yeri Herat (9,22 MB/S) tutub.

"Speedtest Global Index" isə xəbər verir ki, sabit genişzolaqlı internetin sürətinə görə ötən ay birinci yeri Sinqapur, axırıncı yeri isə Kuba tutub. Azərbaycan mobil internetin sürətinə görə oktyabr ayına nisbətən noyabrda 2 pillə geriləyərək 56.19 MB/S sürətlə 111 ölkə arasında 56-cı olub. Mobil internetin sürətinə görə birinci yeri BƏƏ, sonuncu yeri isə Myanma (Birma) tutub.

Ölkədə minimum internet qiymətinin və keyfiyyətinin qaldırılmasına dair qərar verilməsindən 3-4 ay vaxt keçir. Dəyişikliklər nəticəsində sürəti 40 Mbit/s olan və aylıq ödənişi 18 manat olan baza paketi 100 Mbit/s və aylıq ödənişi 25 manatla əvəz edilib.

Yada salaq ki, Azərbaycanda son dövrlərdə internetlə bağlı şikayətlər əsasən iki sahəyə cəmlənib: internet sürəti və xidmətlərin qiyməti-

nin artması. Bir çox provayder, xüsusilə "Aztelekom" və "Baktelekom", yüksək sürətli internet təmin etmək üçün işlər görürsə də, bəzi yerlərdə hələ də stabil internet yoxdur. Yeni fiber optik xətlər çəkilsə də, müəyyən bölgələrdə internetin sürətindən və keyfiyyətindən narazılıqlar qalmaqdadır. Bununla belə, hökumət rəqəmsal infrastrukturunu təkmilləşdirərək məqsədlə böyük layihələr həyata keçirir və bəzi provayderlər artıq 1 Gbit/s-yə qədər sürət təklif etməyə başlayıblar. Bu, internetin keyfiyyətinin ümumi artmasına təsir edir. Xüsusilə bu ilin ikinci yarısında internet tariflərinin 18 manatdan 25 manata artırılması sosial narazılığa səbəb oldu. İstifadəçilər qiymət artımını haqsız hesab edir və bəzi özəl və dövlət provayderlərinin qiymətləri koordinasiya şəkildə artırdığına dair itti-

ta keçirilməsi tövsiyə olunur. Internetlə bağlı narazılıqlar niyə bitmir? Qiymətlər endiriləcəkmi?

Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi yanında İctimai Şuranın üzvü, İKT üzrə ekspert Elvin Abbasov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikirlərini bölüşüb: "Son ildə əvvəlki illərə nisbətən internet şikayətləri həddindən artıq aşağı düşmüşdü. Şikayətlər demək olar ki, 100%-dən 10%-ə qədər enmiş, yeni 90% azalmışdı. Lakin internetin aşağı minimal paketlərinin ləğvi və yeni konfigurasiyaların tətbi-

ki, istifadəçilər internet sürətini düzgün dəyərləndirmək üçün modemdən internet kabelini çıxarıb, birbaşa kompüterə qoşaraq ölçməlidirlər. Çünki modem ölçmələrdə sürəti bölərək paylayır, bunu nəzərə alaraq, modemdən öncə ölçməyi tövsiyə etmişdik. Son həftələrdə etiraz edən, bəzi ekspertlər də öz yazılarında etiraf edirlər ki, ölkədə sürətli və keyfiyyətli internet problemi həll olunub.

Nəticə etibarilə internetlə bağlı geniş narazılıq yoxdur. Internetin qiyməti ilə bağlı bəzi tərəflər narazılıq bildirir-

edir. Ümumi nəticədə, hazırda Azərbaycanda genişmiqyaslı internet şikayətləri yoxdur, sadəcə, qiymətlə bağlı fərdi narazılıqlar var ki, bu da bütün qiymət artımları zamanı təbii haldır".

Ekspert əlavə edib ki, internet qiymətləri ilə bağlı narazılıq var: "Internetin qiymətinin artırılmasının arqumenti ondan ibarətdir ki, Azərbaycanda da uzaq rayon və kəndlərdə fiber optik xətlərin çəkilişi ilə bağlı heç bir beynəlxalq qrant və ya kredit alınmayıb. Dünya Bankı və ya digər qurumlardan maliyyə dəstəyi göstərilmə-

Internetin qiymətinin artımından aylar ötdü, şikayətlər səngimir...

Elvin Abbasov: "Narazılıqlardan sui-istifadə edənlər də oldu, əslində..."

hamlar səsləndirir. Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Xidməti bu iddialarla bağlı araşdırma aparır və süni qiymət artımı ilə əlaqədar tədbirlər görəcəyini bəyan edib.

Ümumilikdə, Azərbaycan internet infrastrukturunda müsbət irəliləyişlər olduğu bildirilir, lakin qiymət artımları və bəzi bölgələrdəki xidmət çatışmazlıqları problem kimi qalır. Şikayətlərin azaldılması üçün qiymət siyasətinin və infrastruktur yeniliklərinin daha şəffaf həya-

qından sonra bu vəziyyət dəyişdi. Paketlər yenidən təsnif edildikdən sonra insanlar arasında müəyyən bir aqressiya yarandı və bəziləri bundan sui-istifadə etdilər. Elə bizim ekspertlər də daxil olmaqla, bu narazılığı manipulyasiya edənlər oldu, süni narazılıq yaradıldı. Hazırda ümumilikdə Azərbaycan ərazisində internetlə bağlı genişmiqyaslı ictimai narazılıq müşahidə olunmur. Yalnız fərdi şikayətlər var, lakin internetin qiymət artımı dövründə də biz bəyan etmişdik

lەر. Bu araşdırılmamış narazılıqdır, əsası yoxdur. Məsələn Avropada, 40 Mb/s sürətli internet paketinin qiyməti çox yüksəkdir. Amma ümumi statistikaya görə əksər ölkələrdə isə 40 Mb/s internetin qiyməti təxminən 15 dollar civarındadır - 1-2 dollar yuxarı və ya aşağı dəyişir. Azərbaycanda da bu qiymətlər beynəlxalq təcrübəyə yaxın səviyyədədir. Azərbaycan bəzi ölkələrdən ucuz, bəzilərindən isə baha olan internet xidmətləri təqdim

yib. Azərbaycanda fiber optik texnologiyaları yerli internet provayderi və dövlət provayderləri hesabına çəkilib. Onlar da öz sərmayələrinin geri qaytarılması üçün müəyyən bir qiymət artımına gediblər. Bu da məntiqli və sağlam arqumentdir. Çünki dövlət büdcəsindən bu layihə üçün birbaşa vəsait ayrılımayıb, xarici qrant alınmayıb. Fiber optik şəbəkənin genişləndirilməsi yerli imkanlar hesabına reallaşdırılıb".

□ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni Müsavat"

Bakıda və rayonlarda güclü külək əsəcək

Dekabrın 17-18-də Bakıda və Abşeron yarımadasında, eyni zamanda bəzi bölgələrdə gözlənilən küləkli hava şəraiti ilə bağlı sarı və narıncı xəbərdarlıq verilib.

Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən verilən xəbərdərə görə, Bakıda və Abşeron yarımadasında, Kəlbəcər, Laçın, Zəngilan, Lerik, Yardımlı, Cəlilabad, Ağdaş, Ucar, Kürdəmir, Yevlax, Tərtər, Bərdə, Ağdam, Ağcabədi, Zərdab, Mingəçevir, Goranboy, Naftalan, Göygöl, Gəncə, Samux, Şabran, Xaçmaz, Qax, Ağsu, Balakən, Saatlı, Sabirabad, Salyan, Hacıqabul, Şirvan, Siyəzen, Biləsuvar, Quba, Daşkəsən, Gədəbəy, Şəmkir, Tovuz, Ağstafa, Qazaxda sarı xəbərdarlığa uyğun olaraq fasilələrlə cənub-qərb küləyi əsəcək və küləyin sürəti 13.9-20.7 m/san təşkil edəcək.

Neftçala, Oğuz, Qusar, Qəbələ, Şamaxı, İsmayilli, Xızı, Şəki, Zaqatala, Qobustan, Göyçayda isə narıncı xəbərdarlığa uyğun olaraq fasilələrlə qərb küləyinin əsəcəyi və küləyin sürətinin 20.8-28.4 m/san olacağı gözlənilir.

Bu il suda batmış 52 nəfərin meyiti tapılıb, 161 nəfər xilas edilib

Bu il ərzində Fövqəladə Hallar Nazirliyinin dalğıcı-xilasediciləri tərəfindən nəzarət olunan çimərlik ərazilərində batmaq təhlükəsi ilə üzləşmiş 71 nəfər və nəzarət olunmayan qeyri-çimərlik ərazilərdə 90 nəfər olmaqla, cəmi 161 nəfər xilas edilib.

APA xəbər verir ki, bu barədə dekabrın 16-da Fövqəladə Hallar Nazirliyinin yaradılmasının 19-cu ildönümü və işçilərinin peşə bayramı münasibətilə keçirilən iclasda çıxışında fəvqəladə hallar naziri general-polkovnik Kəmaləddin Heydərov bildirilib.

Qeyd olunub ki, nəzarət olunmayan qeyri-çimərlik ərazilərdə suda batmış 52 nəfərin meyiti tapılaraq aidiyyəti üzrə təhvil verilib.

Həmçinin nazirliyin aidiyyəti

yeti qurumlarının 662 nəfər şəxsi heyəti, habelə 117 ədəd nəqliyyat vasitəsi, 3 qayıq, 85 motopompa cəlb olunmaqla oktyabr ayında intensiv yağışlarla əlaqədar

Bakı şəhəri və Abşeron rayonu ərazisində su basmış yerlərdən suyun çəkilərək kənarlaşdırılması, köməyə ehtiyacı olan vətəndaşların təxliyəsi və digər zəruri təhlükə-

sizlik tədbirləri həyata keçirilib, ümumilikdə 542 nəfər təhlükəsiz əraziyə təxliyə edilib, 2 nəfərin cəsədi sudan çıxarılaraq aidiyyəti üzrə təhvil verilib.

MUSAVAT

Son səhifə

N 228 (8601) 17 dekabr 2024

De k a b r

Uşaqlar bu səbəbdən daha aqressiv və vəciz olurlar

Uşaqların aqressiv və vəciz davranışları çox vaxt çoxsaylı faktorların birləşməsi nəticəsində yaranır. Valideynlərin, müəllimlərin və cəmiyyətin bu davranışları başa düşməsi çox vacibdir. Belə ki, bu problemlərin arxasında dayanan səbəbləri öyrənməklə uşaqları daha balanslı və xoşbəxt şəxs kimi formalaşdırmaq mümkün olur.

Ailə mühitindəki problemlər

Ailə mühiti uşaqların davranışlarını şəkilləndirən əsas amillərdəndir. Həddən artıq tənqid, diqqətsizlik, yaxud söz və fiziki zorakılıq kimi hallarla qarşılaşan uşaqlar bu davranışlara aqressiya, yaxud əhval-ruhiyyəsiizliklə reaksiya verə bilər.

Həll yolları:

Valideynlər uşaqlarına sevgi və dəstək göstərməlidir.

Pozitiv ünsiyyət və müsbət nümunə yaratmaq çox önəmlidir.

Sosial təzyiq və bullinq

Məktəb mühiti, dost daıresi və sosial şəbəkələr, uşaqları aqressivliyə itələyən əsas xarici faktorlar sırasındadır. Xüsusilə bullinq uşaqların özünə inamını itirməsinə, qapanmasına və ya öz problemini aqressiya yolu ilə həll etməyə çalışmasına səbəb ola bilər.

Həll yolları:

Uşaqların çətinliklərini dinləyin və onlara dəstək olun.

Texnologiya və sübutlara dayanmayan məlumatların təsiri:

Mobil telefon, planşet və kompüter oyunları uşaqların psixologiyasına ciddi təsir edir. Səhvlə idarə olunan media istehlakı aqressiv davranışlara səbəb ola bilər. Məlum olub ki, zorakı oyunlar, yaxud şiddət təbliğ edən filmlər uşaqlarda aqressivlik riskini artırır.

Gəncliyi qorumağa kömək edən unikal yemək

Jeleti və sümükləri gücləndirir və dərinin elastikliyinə müsbət təsir göstərir, gəncliyi qorumağa kömək edir, həmçinin tərkibindəki qlisin səbəbindən asma sindromunu azaldır. Bu barədə "RIA Novosti"yə Moskva Səhiyyə Departamentinin ilkin tibbi yardım üzrə baş ştatdankənar mütəxəssisi Andrey Tyazhelnikov bildiri.

"Çoxları onu yalnız dadlı bişirirlər. İlk növbədə yüksəyil, həm də çox sağlam sək kollagen tərkibinə görə. hesab edərək daha tez-tez Bu, birləşdirici toxumada

olan bir proteindir: tendonlarda, qığırdaqda, sümüklerde. Uzun müddət bişirmək onu bioloji cəhətdən daha elçatan edir, buna görə də yemək sümüklərimizin sıxlığına və dərimizin elastikliyinə müsbət təsir göstərir", - həkim deyib.

O, jeleli ətin tərkibində maqnezium, kalium, natrium və dəmir də daxil olmaqla, çoxlu miqdarda vitamin və mikroelementlərin olduğunu vurğulayıb. Onun sözlərinə görə, bu yeməyin mədənin divarlarını örtmək və bununla da spirtin udulmasını yavaşlatmaq qabiliyyətinə görə jeleli ət Yeni il süfrəsində "çox uyğun" olacaq.

Bu xəstələr diş fırçasını dərhal dəyişsin

Diş fırçası idealda hər 3 aydan bir dəyişilməlidir. Stomatoloq İrina Didenko bu barədə xəbərdarlıq edib. "Diş fırçasının içində çoxlu sayda zərərli mikroorqanizmlər yığılır. Eyni zamanda köhnə fırçanın lifləri damağı cızır, iltihablandırır. Potensial təhlükəli bakteriyalar və göbəkəklər ümumilikdə sağlamlıq üçün zərərli. Eləcə də keçirilən qrip, virus, koronavirusdan, angina, bəlgəmli öskürəkdən sonra dərhal diş fırçasını dəyişin.

Əgər evdə belə xəstə adam varsa, onun diş fırçası digər fırçalarla bir yerdə saxlanmamalıdır. Ağızda olan bakteriya və iltihab sonradan ürək-damar problemlərinə də səbəb olur.

Bunları bilirsinizmi?

- * Əncir ağacının çiçəyi meyvəsinin içində olur.
- * Bütün ömrünü evkalipt ağacında keçirən koda ölümünün yaxınlaşdığını hiss edəndə ağacdən torpağa enir.
- * İlk teatr qədim Yunanıstanda yaranıb. O vaxtlar faciəvi rol oynayan aktyorlar kədərli, komik rol oynayan aktyorlar isə şən maska taxırdılar. Teatr rəmzi olan maskalar belə yaranıb.
- * Göy qurşağı yerdən yarımdairə, təyyarədən isə dairə şəklində görünür.
- * Dünyada işıqdan sürətli heç nə yoxdur. Onun sürəti saniyədə 300000 km-dir.
- * Hava olmadığına görə Ayda səs yayılır.
- * Enerji yunancadan tərcümədə iş, fəaliyyət deməkdir.
- * İmperator pinqvinləri suda 265 m dərinliyə baş vura bilərlər.
- * İran xalqına məxsus Çehil Tultı kitabı 1001 gecə» nağılları əsasında qələmə alınmış və 40 nağıl daxil edilmiş.
- * Cins parçadan ilk dəfə gəmi yelkəni hazırlanıb.
- * Malta ölkəsində həftə günlərinin adları ərəb, ayların adları isə İtaliya dillərindən alınma sözlərlə ifadə olunur.
- * Dünyada ən böyük arxipelaq İndoneziyadır.
- * İlk məktəb zəngini şüşədən Pifaqor hazırlamışdır.
- * E.ə. II əsrdə Misir fironu İran şahlarından II Kambiz elan edilmişdir.
- * "Mədəni" sözü Mədinə sözündən götürülərək "şəhərli" deməkdir.
- * Kalka kağızının hazırlanmasında yarımfabrikat kimi batist parçasından istifadə edilir.
- * Kirpi ilin 236 gününü yatır.
- * Qərənfil və qızılgülü eyni güldənə qoyduqda ətiləri itir.
- * Fotoaparət yeni yarandığı vaxtda şəkil çəkdirenlər onun qarşısında 20 dəq. dayanmalı olurdular.
- * Yunan və gürcü əlifbasında böyük hərf yoxdur.
- * İlk üstüörtülü hovuz 1742-ci ildə Londonda inşa edilib.
- * Fildə 35, ildə 39, quşlarda 42 rəqəmi bədən temperaturudur.

İnfarktın qabağını bu yolla alın - həkim açıqladı

İnfarktdan qorunmaq üçün profilaktik tədbirlər daha vacibdir, nəinki sonradan müalicə. Bir çoxları düşünür ki, infarkt olacağına, olacağı.

Milli.Az xəbər verir ki, kardioloq Arina Arlanova ürəyi patologiyalardan qorunmaq üçün əslində sadə vasitəni açıqlayıb. "Bunun üçün mütləq hərəkət etmək, gəzmək və müxtəlif fəaliyyətlərlə məşğul olmaq lazımdır. Müntəzəm gəzinti, yoxsa, 30 dəqiqə gimnastika, üzgüçülük, fiziki iş qan dövranını artırır, damarları möhkəmləndirir, təzyiqi normallaşdırır. Əzələ kütləsini bərkidir, şəkəri salır.

Qidalanmada nələrdən qaçmalıyıq:

- Çox acı, kəskin ədviyyatlı qidalardan qaçmaq;
- Yağlı? qızarmış yeməmək;
- Şəkər və duzu azaltmaq;
- Çərəz, balıq, meyvələr yemək;
- Müntəzəm olaraq, qanda xolesterol, şəkər analizi vermək.

Qanda şəkər və təzyiq nəzarətdə saxlanmalıdır. Eləcə də stress hormonunun qanda artmaması üçün psixoloji sakitləşdirici texnikalar etmək, əsəbləri müalicə etmək, nəfəs texnikaları etmək lazımdır", - həkim bildirib.

Kök insanlar bu xəstəliyə yoluxmur

Yeni araşdırmalar göstərib ki, kök insanların beyni daha gec yaşlanır. Bu isə o deməkdir ki, onların Alzheimerə (unutqanlıq) yaxalanma riski daha azdır. İngiltərədə aparılan araşdırmada 55 yaşlı olan 2 milyon insan iştirak edib. Onların hər birinin son 20 ildəki qidalanma və yuxu rejimləri, tibbi problemləri, qəbul etdikləri dərmanlar və s. nəzərə alınıb. Nəticə göstərib ki, arıq insanların Alzheimerə yaxalanma riski köklərdən 18 dəfə daha çoxdur. Mütəxəssislər bunun səbəbini kök insanlarda vitamin çatışmazlığı probleminə daha az rastlanması ilə əlaqələndirirlər.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500